

Acatiimi

PROFESSORIEN, TIETEENTEKIJÖIDEN JA YLIOPISTOJEN OPETUSALAN LEHTI

NRO 1/2023

Articles
in English
[Acatiimi.fi](https://acatiimi.fi)

Panostus vahvuuksiin

Vuoden Professori
Aki Mikkola
koeponnistaa
tutkimusteemoja
opetustyössä.

Teema Eduskuntavaalit – mitä puolueet lupaavat tieteelle? / **Essee** Tutkimusetiikka
Henkilö Vuoden tieteen tekijä Tuija Saresma / **Kiperä kysymys** Miksi kannattaa kuulua liittoon?

Tutkijoihin kohdistunut viha ei ole mikään uusi ilmiö. Kerrotaan jo Galileo Galilein saaneen 1500–1600-luvun vaihteessa kiviä ikkunaansa tähtitieteeseen ja fysiikkaan liittyneiden löytöjen ansiosta. Nykyisin häntä kutsutaan klassisen fysiikan ja tähtitieteen isäksi.

LUE VUODEN TIETEENTEKIJÄ
TUIJA SARESMAN
HAASTATTELU S. 48

Pääkirjoitus

SANTERI PALVIAINEN
puheenjohtaja, Yliopistojen
opetusalan liitto YLL

Mitä oikeastaan tahdomme?

Eduskuntavaalit siintävät huhtikuussa, ja veikkaukset/toivelistat hallituspohjista kuhisevat eri paikoissa. Vuoden 2015 vaaleista tuttu Koulutuslupaus-kampanja unohtui hallituspuolueissa nopeasti. Toimenpiteet osoittautuivat yliopisto- ja tiedekentälle merkittäväksi pettymykseksi, ja ne muistetaan edelleen. Leikkauslistoista spekuloidaan edelleen riippuen siitä, keneltä kysyy.

Koko koulutusketjun varhaiskasvatuksesta yliopistoon on välttämätöntä näkyä keskustelussa koulutuksen ja tieteen rahoituksesta. On täysin selkeää, että jos joku ketjun osa jää vähemmälle, se näkyy – välittömästi tai viipeellä – myös korkeakoulutuksessa. Koulutukseen ja tieteseen panostaminen on erityisen välttämätöntä, koska verrokkimaissamme on myös panostettu, ja tilastojen valossa jääme auttamatta jälkeen.

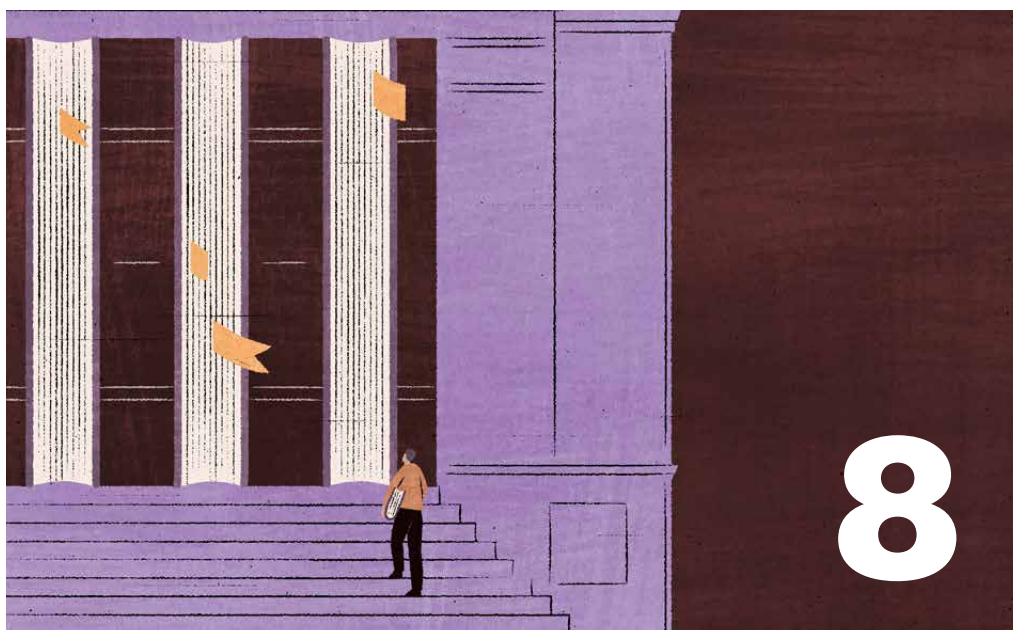
On myös kuulunut puheenvuoroja, että olisi kyettävä tekemään enemmän samalla (tai mieluummin vähän vähäisemmällä) rahalla ja eikö toimintatapoja nyt voisi vähän entrailla. Entä se digitalisaatio, eikö sillä nyt säästy yhtään? Kaikkea voi aina kyseenalaistaa, mutta selvää on,

ettei työ yliopistoissa ole sitä, mitä se oli kaksikymmentä tai kymmenenkin vuotta sitten oli. Työn murros näkyy myös yliopistoissa.

Mitä yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa sitten toivotaan eduskuntavaaliehdokailta ja hallituksen muodostavilta puolueilta? Yliopistoissa tulisi voida keskittyä perustoimintaan riittävällä, tutkintokoulutuksista tulevala rahoituksella. Sen lisäksi opetus- ja tutkimushenkilökunnan sekä vastaavan tukihenkilöstön määrien tulisi vastata alati kasvavaa tarvetta. Tutkimuksen merkitystä ei niin ikään yhteiskunnassamme voi aliarvioida, jolloin vastaavasti myös Suomen Akatemian tutkimusmäärärahoja olisi

nostettava ja yliopistojen perusrahoitusta vahvistettava. TKI-lain voimaantulo onkin myönteinen signaali. OAJ:n tuoreessa puoluepäätäjille tehdystä kyselyssä kävi ilmi, että puolueiden kesken vallitsee samansuuntainen ajattelu TKI-panostusten tärkeydestä ja konkreettisten toimien näkymisestä hallitusohjelmassa. Tulevaisuuteen orientoituneille ehdokkaille vinkki: koulutukseen panostettu euro on sijoitus, joka poikii hyvinvointia vastaisuudessakin. ▲

**Koulutukseen
panostettu euro
on sijoitus,
joka poikii
hyvinvointia
vastaisuudessakin.**

ARTIKKELIT

- 8 • Teema**
Kohti eduskuntavaaleja
Acatiimi kysyi puolueiden kantoja tiedepolitiikkaan ja rahoitukseen.
- 22 Essee**
Tutkimusetiikka: Miksi se on niin vaikea asia?
Oikeustieteen tohtori Liisa Nieminen
- 30 • Henkilö**
Sattumia ja oivalluksia
Vuoden professori Aki Mikkola on myös arvostettu opettaja.
- 42 Hyvinvointi**
Tunnistatko rakenteellisen häirinnän?
Epäasiallista käytöstä ei pidä sietää.
- 48 • Vihapuhetta vastaan**
Vuoden tieteenekijä Tuija Saresma

**”On toisaalta hallittava
pienenpienet
yksityiskohdat,
toisaalta osattava
kertoa laajemmasta
kulmasta, mitä
tehdään.”**

AKI MIKKOLA, S. 30

VAKIOT

- 3 • Pääkirjoitus**
Santeri Palviainen
- 6 Oivallus**
Nafisa Yeasmin
- 7 Keskustelua**
- 17 • Gallup**
Millaista tiedepolitiikkaa odotat hallitukselta?
- 20 Nyt**
- 28 Kiperä kysymys**
Mitä hyötyä on ammattiliittoon kuulumisesta?
- 37 Nyt**
- 40 Fakta**
Kansainvälisyys vaihtelee yliopistoissa.
- 45 Kolumni**
Yliopisto-opettaja Jari Väliaverron
- 46 Kysy asiantuntijalta**
Milloin työsuhteen voi purkaa koeajalla?
- 52 Inspiraatio**
Kirjat, käsityöt, tiede
- 54 Maailmalta**
- 55 Liittojen yhteystiedot**

• In English Acatiimi.fi • På svenska Acatiimi.fi

ILMESTYSPÄIVÄ 1/2023
10.2.2023

26. VUOSIKERTA
painos 11 500 kpl

VERKKOVERSIO
acatiimi.fi

JULKAISIJAT
Professoriliitto ry, Tieteenekijät ry,
Yliopistojen opetusalan liitto YLL ry

PÄÄTOIMITTAJA
Eeva Lauroinen
eeva.lauroinen@otava.fi

TOIMITUS
Otavamedia Oy

TOIMITUSNEUVOSTO
Eevastiina Aho (Tieteenekijät), Leena
Kurkinen (Professoriliitto), Juha Rouvinen
(Professoriliitto), Johanna Moisio
(Tieteenekijät), Santeri Palviainen (YLL) ja
Outi Ylitapio-Mäntylä (YLL)

PAINOPAIKKA
Punamusta

ISSN
1455-1608

ILMOITUKSET
Pirunrykki Oy, Kari Kettunen,
puh. 0400 185 853,
kari.kettunen@pirunrykki.fi

ILMOITUSHINNASTO
1/1 Takansi 4-väri 1 110 €, 1/1 muut sivut
4-väri 950 €, 1/2 4-väri 740 €,
aukeama 4-väri 1 320 €

MEDIAKORTTI
acatiimi.fi/media.php

PALAUTE JA OSOITTEENMUUTOKSET
palaute@acatiimi.fi

Oivallus

Mahdollisuuksia vaikuttaa

Suomen kieli sekä verkostojen ja rahoituksen puute haastavat ulkomaisia tutkijoita Suomessa.

 TEKSTI KATJA ALAJA

”T yöskentely akateemisessa maailmassa Suomessa on haastavaa. Erityisesti silloin, jos olet ulkomainen tutkija. Olen oivaltanut tämän omien ja tutkijavertaisteni kokemusten perusteella. Kun päätin tehdä väitöskirjan, osasin suomea jo hyvin. Minun oli helpompaa verkostoitua ja hakea apurahaa myös siksi, että minulla oli uskottavaa työkokemusta. Olin tehnyt töitä suvaitsevaisuuden edistämisen parissa kansalaisjärjestön hankkeessa. Väitöskirjani liittyy asioihin, jotka vaikuttavat kielteisesti pohjoiseen maahanmuuttoon.

Ulkomainen tutkija tarvitsee suomen taitoa moneen. Osa rahoittajista julkaisee apurahailmoituksensa vain suomeksi, ja korkeakoulu ei välttämättä tarjoa laajalti tietoa englanniksi. Voi olla, että suomen opiskelukaan ei onnistu, koska ei ole kursseja. Ja vaikka olisi, aikataulu voi tulla esteeksi. Tiedän monia väitöskirjatutkijoita, jotka jakavat postia ja toimivat ruokälähetteinä päivisin ja tekevät tutkimustyötä iltaisin. Aikapulan takia he eivät ehdi tutustua muihin tutkijoihin, mikä vaikeuttaa tutkimusryhmien kokoamista.

Toivon, että koulutettujen ihmisten osaamisen haaskaamisesta päästään eroon. Ulkomaiset tutkijat tarvitsevat korkeakouluilta nykyistä monipuolisempaa tukea, kuten suomen kielen opetusta sekä tutkimushankkeiden ja omaan alaan liittyvien työmahdollisuuksien esittelyä. Näin heillä on tilaisuus vaikuttaa myös yhteiskunnallisesti.” ▲

NAFISA YEASMIN

Työ ja koulutus: tutkija Lapin yliopistossa, maahanmuuton sosiologian dosentti Tampereen yliopistossa, yhteiskuntatieteiden tohtori

Erikoisala:

maahanmuuttajien sopeutuminen Pohjois-Suomeen. Hän on aktiivinen tutkija, kansalaisyhteiskuntavaikuttaja ja kunnallispoliitikko.

Keskustelua

Tutkija tarvitsee tukea

KILPAILU TUTKIMUSRAHOITUKSESTA on merkittävä haaste akateemisen uran alussa oleville tutkijoille. Sattumanvaraisuus ja ad-hoc-toiminta johtaa hukattuihin mahdollisuuksiin. Puutteellinen tuki lisää epätietoisuutta siitä, mitkä saavutukset tai näytöt edistäisivät uraa. Menestyksenkäs tutkijaura akateemisessa työympäristössä edellyttää tietoa systemaattisesta urapolusta. Tutkijat hyötyisivät kokeneen tutkijan urapolkuneuvoista.

Urakehityksen myönteinen eteneminen jatko-opintojen aikana ja niiden jälkeen edellyttää systemaattista tukea jo uran alkuvaiheissa. Tuen puuttuminen on selkeä heikkous. Vuonna 2021 Opetushallitus myönsi Turun yliopiston hoitotieteen laitokselle rahoituksen akateemisen tutkijauran tukemiseen vuosille 2022–2023. Haasteet on tunnustettu erityisesti hoitotieteessä, jossa akateeminen urapolku on pitkä. Opiskelijat ovat perinteisesti hakeutuneet jatko-opintoihin ammatillisen tutkinnon ja perheen perustamisen jälkeen. Onnistuminen kilpaillussa tutkimusrahoituksessa on moniin tieteenaloihin verrattuna vielä vaatimatonta.

Akateemisen urapolun kehittämiseen tähtäävän ReCaP-hankkeen tavoitteena on luoda hoitotieteen tohtoriohjelmien meta-verkosto tukemaan nuorten tutkijoiden urapolun alkupäätä tohtorintutkinnosta post-doc-opintoihin. Hankkeessa on mukana viisi yliopistoa Suomesta ja yhdeksän Kiinasta. Ohjelmaan valittiin 28 opiskelijaa, jotka aloittivat noin kaksi vuotta kestävästä ReCaP-ohjelman keväällä 2022. Opetus on tapahtunut tähän mennessä matkustusrajoituksista johtuen etäyhteyksien avulla, mutta jatkossa siirrytään kontaktiopetukseen. Kaksivuotisen ohjelman lopuksi järjestetään yhteinen konferenssi, joka yhdistää opiskelijat ja opettajat kahdelta mantereelta.

Yksi opiskelijoiden tehtävistä on etsiä itselleen kansainvälisesti ansioitunut mentor auttamaan tutkijan urapolun suunnittelemisessa. Opiskelija keskustelee säännöllisesti mentorinsa kanssa luodakseen akateemiselle uralleen selkeän vision ja konkreettiset tavoitteet 5–10 vuodelle. Nuorten tutkijoiden akateemisen urakehityksen tukeminen on pohja kannustavan tutkimuskulttuurin luomiseksi. Takana ovat ajat, jolloin yksin tekeminen oli keskeinen arvo opinnäytetöissä ja tutkimuksessa. ReCaP-ohjelma tarjoaa suuntaa yksilölliseen urakehitykseen ryhmässä.

**HANKERYHMÄN PUOLESTA, PROFESSORI MARITTA VÄLIMÄKI,
TURUN YLIOPISTO, HOITOTIETEEN LAITOS**

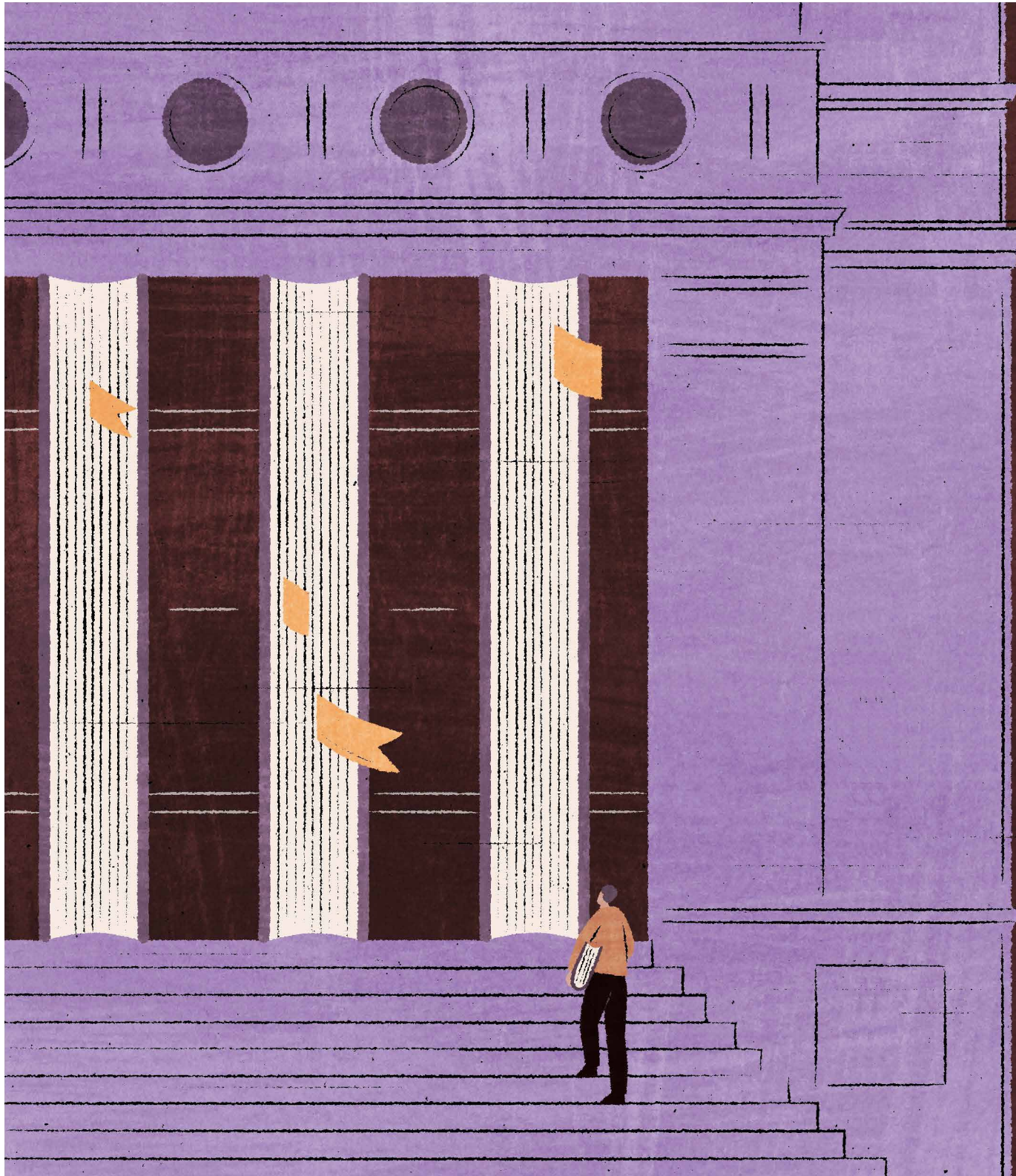
 @Tieteentek 24.3.
Koulutuksen ja tutkimuksen pitkäjänteinen kehittäminen edellyttää vakinaisia työsuhteita. Yliopistoissa opetus- ja tutkimushenkilöstön 30% vakinaisia ja 70% määräaikaista -suhde pitää kääntää toisin päin.
[#TiedeVaalit23](#) [#yliopisto](#) [#TiedeTiistai](#)

 @KatarinaMurto
12.1. Yliopistojen perusrahoituksen vahvistaminen on vaikuttava keino edistää tki-toimintaa.
[@oajry](#)

 Tieteentekijät @Tieteentek · 31. maalisk. 2017
Tieteentekijöiden liitto vastustaa yliopistojen lukukausimaksua. Maksuton koulutus on Suomen vahvuus [#yliopisto](#) [#lukukausimaksut](#)

KESKUSTELUA-PALSTALLA

julkaistaan tiiviitä mielipiteitä ja kommentteja. Lähetä kirjoituksesi osoitteeseen palaute@acatiimi.fi. Toimitus editoi tekstejä.

Teema
EDUSKUNTAVAALIT

IN ENGLISH
acatiimi.fi

Kohti eduskuntavaaleja

Tieteentekijät, Professoriliitto ja YLL
haluavat riittävää rahoitusta tieteelle
ja parempia työsuhteita yliopistoon.
Mutta mitä lupaavat puolueet?

TERHI HAUTAMÄKI

OUTI KAINIEMI

Energia, valtion talous, turvallisuus ja Nato... Yhteiskunta elää kriisitunnelmissa, mikä näkyy varmasti kevään vaaliteemoissa. Riittääkö kaiken keskellä kiinnostusta myös koulutukseen, tieteeseen ja tutkimukseen?

Tieteentekijät, Professoriliitto ja YLL korostavat, kuinka epävarmoina aikoina on erityisen tärkeää huolehtia tulevaisuudesta. Liitot ovat laatineet vaaliohjelmansa, joiden tärkein sanoma on se, että koulutukselle ja tutkimukselle tarvitaan riittävä ja vakaa rahoitus. Aloituspaiikkojen lisäykset ja korkeakouluille annetut uudet tehtävät pitää rahoittaa täysimääräisesti.

Sanna Marinin hallituskaudella korkeakoulut ovat saaneet lisärahoitusta, ja rahoitus sidottiin indeksiin, mutta ne eivät riitä korjaamaan aiempien leikkausten tuhoja.

Paineita uusiin leikkauksiin on kaikkialla. Valtiovarainministeriö on tuonut esiin, että julkista taloutta on tarpeen vahvistaa vähintään yhdeksällä miljardilla eurolla kahden seuraavan vaalikauden aikana.

Mitä lupaavat eduskuntavaaleihin valmistautuvat puolueet? Ne antoivat *Acatiimi*-lehdelle tietoja vaaliteemoistaan, jotka liittyvät korkeakouluihin, tieteeseen ja tutkimukseen.

NELJÄN PROSENTIN TAVOITE

Liittojen ohjelmissa on paljon yhteisiä tavoitteita ja joitakin omia painotuksia. Professoriliitolla painottuvat tutkimus ja tiedepolitiikka, ja se haluaa Suomeen tiedepolitiikan vision. Tieteentekijät ottaa kantaa esimerkiksi työsuhteisiin ja apurahatutkijoiden toimeentuloon. YLL:llä on tavoitteita etenkin opetukseen ja opetushenkilöstön asemaan.

Kaikki eduskuntapuolueet ovat sitoutuneet samaan tavoitteeseen, jonka liitotkin tuovat esiin: julkisen sektorin ja yritysten TKI-investoinnit nostetaan neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Perussuomalaiset lisäsi varauksen: tavoite voidaan toteuttaa kahdessa hallituskaudessa, mutta alussa voi olla tiukkaa.

Varadekaani ja yleisen valtio-opin yliopistonlehtori **Hanna Wass** Helsingin yliopistosta on huolestunut siitä, miten käy lupausten, kun niukkuuspuhe valtaa yhteiskuntaa ja valtiovarainministeriö väläyttelee valtavia sopeutustarpeita. Wassin mukaan vaalien alla tulisi korostaa yliopistojen merkitystä tulevaisuuden vetureina eikä vain yhtenä menoeränä.

”On hyvä haastaa niukkuuskehystä ja tuoda selvästi esiin, mitä tapahtuu, jos tiedettä ja tutkimusta ei edistetä: miten aiemmat leikkaukset ovat iskeneet, mitä olisi voitu saavuttaa paremmilla resursseilla ja miten käy, jos tulee uusia leikkauksia.”

Vihreät mainitsi konkreettisen summan, joka tavoitteeseen tarvitaan: julkisen sektorin osuus on 200 miljoonaa euroa lisää vuodessa. Perussuomalaisten vastaus taas antaa ymmärtää, että maalia voidaan pitkittää.

”Yliopistot ovat tehneet sen virheen, että leikkauksiin on auliisti sopeuduttu. Se on antanut tilaa sentyyppisille tulkinnoille, että löysää ja joustonvaraa on ollut.”

LISÄÄ PERUSRAHOITUSTA

Rahoituksen pirstaleisuus kuormittaa tutkijoita ja tekee tutkimustyöstä poukkoilevaa. Korkeakouluhenkilöstön liitot haluavat rahoituksesta vakaata, erityisesti lisää perusrahoitusta. Lisärahoitusinstrumenteille ei ole tarvetta, vaan rahoitus tulee ohjata nykyisten kanavien kautta.

Riittääkö kaiken keskellä kiinnostusta myös koulutukseen, tieteeseen ja tutkimukseen?

”Liittojen tavoitteita riittävästä perusrahoituksesta on helppo tukea. Projektirahojen kerjuu on tieteentekijöille paitsi uuvuttavaa myös alentavaa, eikä se ole korkeasti koulutettujen ihmisten aikaresurssin järkevää käyttöä”, sanoo korkeakoulupolitiikkaa tutkiva tutkijatohdori **Mikko Poutanen** Tampereen yliopistosta.

Perusrahoituksen merkitys tuli ilmi joidenkin puolueiden vastauksissa. Kaikilla oli näkemyksiä rahoituksen perusteista ja kohdentamisesta. Vasemmistoliitto haluaa, että rahoitus perustuu opintopisteisiin tutkintojen sijaan, rahoitusmallit vahvistavat tieteen autonomiaa ja painottavat laadullisia mittareita.

Vihreiden tavoitteena on turvata korkeakoulujen autonomia riittävällä perusrahoituksella, korottaa Suomen Akatemian myöntövaltuuksia, vahvistaa valtion tutkimuslaitosten rahoitusta ja kehittää yliopistojen ja valtionhallinnon yhteistyömuotoja.

Keskustan mukaan rahoituslähteitä pitää monipuolistaa, yksityistä rahoitusta kasvattaa ja hyödyntää EU-rahoitusta nykyistä paremmin. Kokoomus tähtää korkeakoulujen pääomittamiseen ja Suomen Akatemian myöntövaltuuksien kasvattamiseen. Se haluaa yritysten laajan TKI-verovähennysoikeuden pysyväksi.

SDP mainitsee, että julkisilla varoilla tehtävän tutkimuksen tuloksien on oltava koko yhteiskunnan hyödynnettävissä ja tiedejulkaisujen avoimesti saatavilla.

Liike Nytin mukaan tieteeseen ja tutkimukseen tulee investoida, jotta talous ja yhteiskunta

kehittyvät. Se painottaa tieteellisen tutkimuksen merkitystä myös poliittisen päätöksenteon perustana. Puolueen mukaan Suomen ongelmana on, että korkeakouluihin pääsy ja valmistuminen kestävät molemmat liian kauan.

”Meidän tulisi selvittää, onko kaikista yliopisto-opiskelijoista yhteiskunnan näkökulmasta järkevää kouluttaa maistereita vai voisiko kandidatkinto olla yleinen perustutkinto, kuten Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa”, vastauksessa sanotaan.

Perussuomalaiset puhuu synergiasta, yliopistojen byrokratian yhdistämisestä ja karsimisesta. Julkisella vallalla on yhteisen hyvän intressi, joka velvoittaa valvomaan, että rahoitus käytetään asianmukaisesti ja tehokkaasti. Tieteen pitää olla vapaata eikä sen pidä ”politisoitua”.

Mikko Poutanen tulkitsee synergiapuheen ajatukseksi, että ehkä yliopistoissa selvittäisiin vielä vähemmällä. Tieteen politisoitumisen hän näkee viittaavan oikeistokonservatiiviseen ”woke-kritiikkiin”, jota on nähty Suomessakin viime aikoina.

”Perussuomalaisten diskurssiin kuuluu se, että yliopistot olisivat kyseenalaisten yhteiskunnallisten arvojen hautomoita. Tämä on tuontitavaraa maailmalta.”

ALOITUSPAIKKOIHIN RAHAA

Koulutuspoliittisen selonteon tavoitteena on se, että 50 prosenttia ikäluokasta suorittaa korkeakoulututkinnon. Vihreät ilmoitti tar-

”On hyvä haastaa niukkuuskehystä ja tuoda selvästi esiin, mitä tapahtuu, jos tiedettä ja tutkimusta ei edistetä.”

kan tavoitteensa aloituspaikkojen lisäykseksi: 5 400 lisäpaikkaa vuodessa.

Puolueilla on näkemyksiä myös aloituspaikkojen suuntaamisesta. Keskustalle on tärkeää, että niitä lisätään koko Suomeen. Joka maakunnassa pitää olla vähintään yksi korkeakoulu, ja yliopistokeskuksia pitää kehittää alueille, joilla niitä ei ole. Kokoomus haluaa lisätä aloituspaikkoja erityisesti alueille, joissa nuorten ikäluokat ovat suuria, ja se kannattaa korkeakoulujen työnjakoa ja profiloitumista.

Hanna Wass muistuttaa, että aloituspaikkamäärien kehityksen pitää olla selkeää.

”Kun perustetaan koulutusohjelmaa, siihen sitoudutaan vuosikausiksi. Sen pitää olla suunnitelmallista ja osa isompaa infraa.”

Kun halutaan korkeakouluttaa puolet ikäluokasta, tulee eteen raha, ja yhtenä vaihtoehtona lukukausimaksut, joita valtiovarainministeriökin hiljattain käsitteli taustamuistiossaan. Lukukausimaksut eivät ole kuuluneet suomalaisen koulutusjärjestelmän tasa-arvoa korostavaan perusajatukseen. Acatiimin saamista vastauksissa SDP, vasemmistoliitto, vihreät ja keskusta mainitsivat erikseen korkeakoulutuksen maksuttomuuden.

Vasemmisto luopuisi myös EU- ja ETA-alueen ulkopuolisten opiskelijoiden lukukausimaksuista, kun keskusta ilmoittaa kannattavansa niitä.

Wassin mukaan lukukausimaksut eivät niin kutsutussa Vihriälän mallissa olisi niin eriarvoistavia kuin äkkiseltään kuulostaa. Tar-

koitus olisi rahoittaa lukukausimaksut opintolainalla, jota pitäisi maksaa takaisin valmistumisen jälkeisten ansiotulojen mukaan. Wass kuitenkin korostaa, että Helsingin yliopiston mielestä korkeakouluopetuksen tulee jatkosakin säilyä maksuttomana.

Poutanen pitää ajatusta lukukausimaksuista vaarallisena. Se mitä luvataan nyt maksujen suuruudesta tai lainanmaksuehdoista, ei välttämättä päde tulevaisuudessa.

”Esimerkiksi Britannia päätti juuri pidentää lainanmaksuaikaa siinä toivossa, että ihmiset vielä pääsisivät töihin. Vaikka nyt tarjottaisiin diili, joka on tässä hetkessä kohtuullinen, se ei sido muita hallituksia.”

Poutanen arvelee, että yksikään puolue ei ehkä ottaisi lukukausimaksuja hallitusohjelmaansa. Sen sijaan näyttää mahdolliselta, että ne viedään läpi virkamieskonsensuksena, ”epäpoliittisena” päätöksenä, jonka useimmat puolueet saattaisivat hallitusvastuussa ollessaan ainakin joissakin olosuhteissa hyväksyä.

OSAAJIEN HOUKUTTELU JÄÄ SIVUUN

Kun liittojen vaaliohjelmat painottuvat tieteen ja korkeakoulutuksen näkökulmiin, puolueilla korostuivat enemmän opiskelun ja koulutuksen ajankohtaiset teemat, esimerkkinä mediassa paljon esillä olleet opiskelijavalinnat.

Ensikertalaiskiintiön haluavat poistaa ainakin keskusta, RKP ja vasemmistoliitto. Vasemmistoliitto luopuisi ylioppilaskirjoituksista, ja

No:

se kannattaa valintakokeita. Keskustan mukaan tulee kehittää siirtymiä korkeakoulujen ja koulutusohjelmien välillä ja tukea avoimia väyliä. RKP selvittäisi mahdollisuutta ottaa huomioon lukiodiplomi ja taiteen perusopetuksen tutkinto korkeakouluhaussa.

SDP ehdottaa, että yhdessä korkeakoulussa voi suorittaa niin ammatillisia kuin akateemisia korkeakoulututkintoja. Se esittää myös uutta ”työelämäkoulutusta” ja lyhyttutkintoja eli korkeakouludiplomeita. Vihreät haluaa kehittää opintojen hyväksiluvun käytäntöjä ja mahdollisuuksia suunnata opintoja uudelleen tutkintojen aikana.

Kaikkien kolmen liiton vaaliohjelmissa puhutaan myös kansainvälisestä liikkuvuudesta, mutta Hanna Wassin mukaan yllättävää on se, että puolueiden vastauksissa ei tullut juuri esiin ulkomaalaisten osaajien houkuttelu. Suomen vetovoimaan vaikuttavat muun muassa muualla suoritettujen tutkintojen hyväksyminen, jatkokoulutus- ja uranäkymät

Liitot haluavat vahvistaa yliopistoyhteisön päätösvaltaa.

Laaja kannatus kaikkien ansiosidonnaiselle turvalle

ACATIIMI KYSYI PUOLUEILTA näkemyksiä ammattiliittojen merkityksestä sekä työttömyyskassajärjestelmästä.

Kokoomus: ”Kokoomus kannattaa ansiosidonnaisen työttömyysturvan ulottamista kaikille. Koska kaikki ansiotyötä tekevät maksavat työttömyysvakuutusmaksuja, kaikkien on myös oltava oikeutettuja näin rahoitettavaan turvaan.”

Keskusta: ”Keskusta haluaa ulottaa ansiosidonnaisen työttömyysturvan kaikille nykymuotoisen yksityisen työttömyyskassajärjestelmän kautta. Keskusta haluaa säilyttää nykyisen järjestelmän, mutta lisätä työttömyyskassojen tehtäviä mahdollistamalla muutosturvapalveluiden tarjoamisen. Määrällinen tavoite on enintään neljä toimivaa työttömyyskassaa Suomessa nykyisen 21:n sijaan.”

PS: ”Työttömyyskassajärjestelmä on varteenotettava vaihtoehto. PS:llä on ollut aina positiivinen suhtautuminen kassatoimintaan ja kassojen kehittämiseen.”

RKP: ”Haluumme konkreettisia toimia heikoimmassa asemassa olevien suojelemiseksi. Nykyinen malli ja sen byrokratia voivat aiheuttaa vaikeuksia monelle ja johtaa kannustinloukkuihin. Sosiaaliturvan kokonaisuudistusta on jatkettava, jotta taataan kannustava järjestelmä ja

kohtuulliset tulot kaikille. Myös lyhytaikaisen työn vastaanottamisen tulee kannattaa. Haluamme, että kaikki työttömät ovat oikeutettuja ansiosidonnaiseen päivärahaan.”

SDP: ”Ansiosidonnainen työttömyysturva tulee toteuttaa työttömyyskassojen kautta. Niillä on paras tuntemus eri aloista ja osaaminen ansioihin perustuvan työttömyysturvan määrittelystä. Jos järjestelmää halutaan kehittää kohti yleistä työttömyysvakuutusta, tulisi selvittää, miten sen voi toteuttaa nykyisen järjestelmän puitteissa. Uudistusta ei saa rahoittaa työttömyysturvan tasoa tai kestoja heikentämällä.”

Vasemmistoliitto: ”Ansiosidonnainen työttömyysturva on mahdollistettava kaikille työttömyyskassojen automaattisen jäsenyyden kautta.”

Vihreät: ”Ansiosidonnainen tulisi ulottaa myös kassaan kuulumattomille palkansaajille. Yhä useampi tekee töitä vuoroin yrittäjänä, vuoroin palkansaajana tai molempina yhtä aikaa. Yrittäjien työttömyysturvaa tulisi parantaa kohtelemalla yritystulona palkkatulon tavoin eläke- ja työttömyysvakuuttamisessa ja muussa sosiaaliturvassa. Lisäksi tulisi ottaa käyttöön yhdistelmäturva, joka kertyy sekä palkkatyöstä että yritystoiminnasta.”

MITÄ MERKITYSTÄ ON AMMATTILIITOILLA?

Kokoomus: ”Ammattiliitot ovat erittäin arvostettavia työntekijöiden oikeuksien puolustajia, jotka tukevat jäseniään näiden kohtaamissa ongelmissa ja tarjoavat monenlaisia tärkeitä palveluita. Järjestäytymisvapaus on tärkeä työelämän arvo.”

Keskusta: ”Ammattiliitot kuuluvat ehdottomana osana länsimaiseen demokratiaan. Yhdistymisvapaudesta on pidettävä kaikissa tilanteissa kiinni. Liittojen merkitys korostuu jäsenten etujen valvomisessa, ja niillä on myös laajempi merkitys työelämän kehittäjänä ja suunnannäyttäjänä esimerkiksi suomalaisen koulutuspolitiikan kehitykselle.”

PS: ”Ammattiliitoilla on ollut ja on tärkeä merkitys työntekijöiden etuja puolustettaessa.”

RKP: ”Työmarkkinajärjestöillä on yhteiskunnassamme tärkeä rooli. Sekä ammattiliittojen että työnantajajärjestöjen toiminnan tulee edistää vakaita työmarkkinoita.”

SDP: ”Ammattiliitot ovat keskeinen osa hyvinvointivaltiota. Vahvaa ammattiyhdistysliikettä tarvitaan turvaamaan työntekijöiden oikeuksia ja parantamaan työelämää. Liitot toimivat paikallisesti, valtakunnallisesti ja myös globaalisti. Niiden rooli oikeudenmukaisen palkkauksen ja työehtojen edistäjänä on erittäin tärkeä.”

Vasemmistoliitto: ”Ammattiliitoilla on valtava merkitys yhteiskunnassa. Ammattiyhdistysliike suojaaa jokaisen oikeutta tehdä ihmisarvoista työtä oikeudenmukaisin työehdoin. Järjestäytyminen ja kollektiivinen sopiminen luovat turvaa työelämään ja mahdollistavat kaikkien työehtojen parantamisen.”

Vihreät: ”Ammattiliitot ovat keskeisiä sopijapuolia työmarkkinoilla ja ylläpitävät palkansaajien ja työnantajien aseman tasapainoa. Liitot tarjoavat myös tärkeää neuvontaa ja ohjausta kyseisellä alalla tai ammatissa toimiville. Ne ovat olleet keskeisessä roolissa myös suomalaisen hyvinvointivaltion rakentamisessa.”

Rahoituksen pirstaleisuus kuormittaa tutkijoita ja tekee tutkimustyöstä poukkoilevaa.

sekä se, miten perheen elämä ja puolison ura järjestyvät.

”Ei voida olettaa, että rajan takana odottaisi huippuosaajien reservi innoissaan saapumaan tänne töihin. Suomella on paljon tehtävää veto- ja pitovoimansa kohentamiseksi.”

VAKINAISIA TÖITÄ YLIOPISTOIHIN

Yliopistolaisten liitoilla on paljon tavoitteita korkeakoulujen työsuhteiden ja työolojen kehittämiseksi. Puolueiden vastauksissa näitä ei käsitelty.

YLL:n mielestä opetusansioilla meritoitumisen tulisi olla systemaattista. Opetuspainotteisissa tehtävissä pitää mahdollistaa tutkimusvapaat tai työelämäjaksot.

Yliopistojen opetus- ja tutkimushenkilöstöstä 30 prosenttia on vakinaisia ja 70 prosenttia määräaikaisia. Tieteentekijät haluaa kääntää osuudet toisin päin. Tieteentekijöiden tavoitteena on myös parantaa apurahatutkijoiden sosiaaliturvaa ja toimeentuloa sekä korottaa verottoman apurahan määrän 30 000 euroon. Lisäksi liiton tavoitteena on kehittää malleja, joissa kaikki väitöskirjatyo tehdään työsuhteessa.

Mikko Poutanen pitää tavoitetta kauniina, mutta varsin optimistisena. Yliopistoilla on kannustimia ottaa paljon väitöskirjatutkijoita, jolloin ne saavat rahaa valmistuneista. Toisaalta niillä on vähän intressiä rahoittaa kaikkea väitöstutkimusta.

Yksi liittojen jaettu tavoite on työturvallisuuslain uudistus, jotta se huomioi nykyistä paremmin haitallisen psykososiaalisen kuormituksen. Poutanen pitää tätä erittäin tärkeänä avauksena.

”Liian usein uupumista pidetään yksilöllisen työhyvinvoinnin kysymyksenä eikä nähdä yhteyttä hakurumbiin ja muihin rakenteellisiin ongelmiin.”

Yliopistoissa tärkeä keskustelunaihe on yliopistodemokratia ja yliopistoyhteisön vaikutusmahdollisuuksien kaventuminen. Liitot haluavat vahvistaa yliopistoyhteisön päätösvaltaa. Liitoilla on vaaliohjelmissaan yliopistolain muutos, niin että johtosäännöstä päättää yliopiston edustuksellinen toimielin, kuten kollegio, konsistori tai akateemisten asiain komitea. Professoriliitto esittää, että kollegioiden tulisi hyväksyä strategia, talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma.

Vaikka yliopistomaailmassa aihe on pinnalla, poliitikoille se saattaa jäädä marginaaliseksi. Vain vasemmistoliitto otti vastauksessaan kantaa yliopistolain muutoksen puolesta. Sen mukaan bisnes- ja hallintoammattilaisvetoiset hallitukset ja alistuminen elinkeinoelämälle eivät kuulu korkeakouluihin. Hanna Wass pitää myönteisenä, että yliopistodemokratia mainittiin edes yhdessä vastauksessa.

”Kaikki asiat eivät ole sellaisia, joilla on hintalappu ja joihin tarvitsee allokoida varoja”, hän toteaa. ▲

Millaista tiedepolitiikkaa odotat hallitukselta?

Kysyimme eduskuntapuolueiden kantoja tulevalta hallitukselta vaadittavaan tiedepolitiikkaan.

Matias Mäkyinen

3. varapuheenjohtaja Suomen
Sosiaalidemokraattinen Puolue

POLIITIKKOJEN TEHTÄVÄ ei ole tehdä päätöksiä siitä, mitä Suomessa tutkitaan. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopolitiikan (TKI) painopisteet on päätettävä laajapohjaisessa ja avoimessa yhteistyössä päättäjien, akateemisen maailman ja elinkeino-elämän kesken.

Korkeakoulutuksen rakenteita on hyvä tarkastella kriittisesti, mutta muutosten kanssa on oltava varovainen. Vahvat yliopistomme ja maantieteellisesti kattava ammattikorkeakouluverkosto tukevat koulutustavoitetta, jossa 2030-luvulla saavuttaisimme 60 prosentin korkeakoulutettujen osuuden nuorissa ikäluokissa. TKI-rahoituksen nostaminen neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta (BKT) on välttämätöntä. Kasvavat panostukset vaativat myös enemmän osaajia.

Riikka Purra

puheenjohtaja
Perussuomalaiset

VIERASTAN TUTKIMUKSEN

ohjailua poliittisesti. Sen sijaan valtiovallan tulisi tinkimättä kannustaa yliopistoinstituutiota itseään ylläpitämään akateemisia ihanteita, valvomaan tieteen kriteereitä ja kyseenalaistamaan valtaa. Korkeakoulukentän ja monialaisten yliopistoja kohdalla miettin, miten ne saataisiin syvempään vuorovaikutukseen toimintaympäristönsä kanssa ja miten voitaisiin edistää yliopistojen profiloitumista omille vahvuusalueilleen. Toki tämä on rahoituskysymyskin.

Tavoite nostaa tutkimusmenojen osuus neljään prosenttiin on kannatettava, mutta erittäin vaikea. Se voidaan toteuttaa ainoastaan suuntaamalla resursseja jostain muualta. Myös yliopistojen kykyä hankkia lisärahoitusta pitäisi kehittää ja tukea.

Petteri Orpo

puheenjohtaja
Kansallinen Kokoomus

SEURAAVAN HALLITUKSEN

on tehtävä määrätietoista tiedepolitiikkaa. Kokoomus on sitoutunut Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030 -tavoitteisiin. TKI-rahoitus on nostettava neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta.

Kokoomus on sitoutunut nostamaan korkeakoulutettujen nuorten aikuisten osuuden 50 prosenttiin ikäluokasta. Tämä edellyttää aloituspaikkojen lisäämistä ja tutkintojen läpäisyn varmistamista. Julkinen valta tukee tutkimus- ja osaamiskustentien syntyä vakaalla ja ennakoitavalla tutkimusrahoituksella ja tutkimuksen Lippulaiva-toiminnan jatkamisella. Tieteen integriteettiä suojellaan varmistamalla riittävä perusrahoituksen taso ja korkeakoulujen mahdollisuus tutkia ja luoda uutta.

”On aika aidosti panostaa perusrahoitukseen, -tutkimukseen ja opetukseen eli palata perusasioiden äärelle.”

MARIA OHISALO, VIHREÄ LIITTO

Annika Saarikko
puheenjohtaja
Suomen Keskusta

KESKUSTA USKOO vapaaseen tieteseen ja tutkimukseen. Painopisteitä toki syntyy erilaisten kärkihankkeiden ja niihin liittyvän tutkimusrahoituksen myötä. Tällä vaalikaudella on keskustan johdolla pidetty huolta siitä, että vahvaa korkeakoulutusta on koko maassa. Tulevaisuudessakin jokaisessa maakunnassa pitää olla vähintään yksi korkeakoulu. Korkeakoulut itse saavat pohtia kehityssuuntia.

Keskusta on sitoutunut neljän prosentin TKI-rahoitukseen. Tavoite on kunnianhimoinen, etenkin vallitsevat talouden näkymät huomioiden. Järkevästi suunnattuna ja pidemmällä aikajänteellä investoinnit tuottavat kasvua ja elinvoimaa myös alueille. Rahoituskokonaisuuden tasapainoinen rakentaminen edellyttää sitä, että korkeakoulut saavat osansa kasvusta.

Maria Ohisalo
puheenjohtaja
Vihreä liitto

YLIOPISTOJEN KVARTAALI ei ole neljännesvuosi vaan neljännesvuosisata.

Lyhyen tähtäimen taloudellisia tai poliittisia intressejä painotta-va tutkimuksen ja korkeakoulukentän ohjaus ei tue korkeakoulutuksen autonomiaa ja tieteen vapautta. Lyhytjänteinen rahoituskilpailu on heikentänyt edellytyksiä keskittyä pitkäjänteiseen tieteelliseen työhön, erityisesti perustutkimukseen.

On aika aidosti panostaa perusrahoitukseen, -tutkimukseen ja opetukseen, eli palata perusasioiden äärelle. Tutkimusmenojen osuus on nostettava perusasioiden äärelle. Tutkimusmenojen osuus on nostettava neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. On lisättävä korkeakoulujen aloituspaikkoja ja parannettava kansainvälistä liikkuvuutta. Näin on mahdollista saavuttaa kukoistava osaamisen ja uuden luomisen kierre.

Li Andersson
puheenjohtaja
Vasemmistoliitto

VAPAA TIEDE on tärkeä osa demokraattista yhteiskuntaa. On iso riski, että perustutkimusta ei painoteta riittävästi, jos tutkimus on poliittisen ohjauksen alaista. Valtion tutkimusrahoituksen painopistettä tulisi siirtää merkittävästi enemmän korkeakoulujen perusrahoitukseen. Kilpailutetun ja ohjatun rahoituksen tulisi olla vain tätä täydentävää.

Keskeisimmät kehittämistarpeet liittyvät rahoitustason kasvattamiseen ja yliopistodemokratian vahvistamiseen. Tavoite nostaa tutkimusrahoitus neljään prosenttiin on paitsi realistinen myös välttämätön. Yksi lähivuosien tärkeimmistä kysymyksistä on, miten investoinnit jakautuvat TKI-toiminnan kesken. Me vasemmistossa haluamme, että perustutkimus ja koulutus ovat pitkäjänteisesti kasvavien panostuksien keskiössä.

KUVAT: KIMMO BRANDT, JONNE RÄSÄNEN

”Tutkimuksen painopisteiden ohjaaminen ei ole hallituksen ja poliitikkojen tehtävä.”

SARI ESSAYAH, SUOMEN KRISTILLISDEMOKRAATIT

Anna-Maja Henriksson
puheenjohtaja Suomen
ruotsalainen kansanpuolue

INNOVAATIOITA EI SYNNY poliittisen ohjauksen avulla, vaan tuomalla yhteen eri alojen huippuosaajia. Joskus voi kuitenkin olla tarkoituksenmukaista, että hallitus nostaa esiin tutkimusalueita, jotka ovat yhteiskuntakehityksen kannalta siinä hetkessä tärkeitä.

Korkeakoulujen väliseen yhteistyöhön tulee kannustaa. Tarvitsemme entistä parempaa yhteistyötä elinkeinoelämän, korkeakoulujen ja kasvuyritysympäristöjen välillä.

TKI-panostusten nostaminen neljään prosenttiin BKT:stä on tärkeä tavoite. Tästä julkisen osuuden tulee olla vähintään 1,3 prosenttia. TKI-toiminnan yksityistä rahoitusta tulee kehittää esimerkiksi verokannustimien avulla, ja yksityishenkilöiden sekä yritysten lahjoitukset yliopistoille tulee olla vähennyskel- poisia verotuksessa.

KUVAT: KIMMO BRANDT, PEKKA NIEMINEN

Sari Essayah
puheenjohtaja
Suomen Kristillisdemokraatit

YLIOPISTOILLA JA ammatti- korkeakouluilla on edellytykset tuoda Suomeen monenlaista kasvua, kunhan sekä perustutkimuksen että tutkimus-, kehitys- ja innovaatio toiminnan edellytyksistä huolehditaan. Tavoite tutkimusmenojen nostamisesta neljään prosenttiin on haastava etenkin julkisen vallan suorien TKI-panosten ja tukien osalta, mutta sitä voidaan edistää myös keinoin, jotka kannustavat yksityisen sektorin TKI-toimintaa, kuten TKI-vero- vähennys.

Korkeakoulutuskentän organisaatio on varsin hyvä. Kannattamme nykyisen hajautetun korkeakouluverkon säilyttämistä. Yliopistojen autonomiasta on pidettävä kiinni – tutkimuksen painopisteiden ohjaaminen ei ole hallituksen ja poliitikkojen tehtävä.

Harry Harkimo
puheenjohtaja
Liike Nyt

TILANTEESSA, JOSSA budjetti on alijäämäinen ja priorisointia tarvitaan, hallituksen tulisi ohjata tutkimuksen painopisteitä siten, että tutkimus vastaa tarpeisiin. Tarvitaan parempaa yhteistyötä yritysten ja korkeakoulujen välillä.

Tutkimusrahaa pitää sijoittaa vihreään siirtymään ja digitalisaatioon. Turhaa tutkimuksen ohjaamista tulee kuitenkin välttää, jotta akateeminen vapaus säilyy.

Tavoite nostaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoitus neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta on nykyisessä taloustilanteessa kova, mutta pidän sen toteutumista tärkeänä. Tutkittua tietoa tarvitaan, jotta Suomi säilyy kilpailukykyisenä. On myös tärkeää, että suomalainen korkeakoulutus pysyy maailmalla arvossaan, ja tässä tutkimuksella on iso rooli.

VEIKKO SOMERPURO

Professoriliitolle uusi hallitus

PROFESSORILIITON uusi hallitus on valittu. Puheenjohtajana jatkaa **Jukka Heikkilä**. **Teija Laitinen** ja **Petri Mäntysaari** ovat uusia varapuheenjohtajia.

Jäseniä ovat **Kimmo Grönlund**, **Edward Hæggström**, **Johanna Kujala**, **Mika Lähteenmäki**, **Johanna Moisander**, **Markus Olin**, **Juha Rouvinen** ja **Markku Vieru**. Varajäseniä ovat **Eila Lindfors**, **Anne Juppo**, **Mari Hatavara**, **Taina Rantanen**, **Petri Lehenkari**, **Veli Matti Virolainen**, **Alfred Colpaert** ja **Petteri Salomaa**.

Tieteen akateemikot on valittu

PROFESSORI HELI JANTUNEN, emeritusprofessori **Martti Koskenniemi** ja tutkimusprofessori **Merja Penttilä** ovat uusia tieteen akateemikoita. Tasavallan presidentti **Sauli Niinistö** on myöntänyt heille arvonimen Suomen Akatemian esityksestä. Edellisen kerran tasavallan presidentti myönsi tieteen akatemian arvonimiä vuonna 2020. Akateemikon arvonimi voi olla samanaikaisesti enintään 16 kotimaisella tieteenharjoittajalla.

Tampere hakee uutta rehtoria

TAMPEREEN YLIOPISTON uuden rehtorin haku päättyi tammikuussa. Korkeakoulusäätiön hallitus valitsee rehtorin kevään aikana 21 hakijan joukosta. Nykyisen rehtorin **Mari Wallsin** kausi loppuu tänä vuonna. Joukko Tampereen yliopiston opiskelijoita järjesti tammikuussa mielenosoituksen uuden rehtorin saamiseksi. Tampereen yliopilaskunta ei ollut mukana mielenosoituksessa.

Minna Martikainen Vaasan yliopiston rehtoriksi

VAASAN YLIOPISTON **UUTENA** rehtorina on aloittanut **Minna Martikainen**. Viiden vuoden määräaikainen toimikausi alkoi vuoden 2023 alussa. KTT Minna Martikainen työskenteli aiemmin Vaasan yliopistossa tutkimuksesta vastaavana vararehtorina. Sitä ennen hän on toiminut Svenska Handelshögskolanin vararehtorina sekä laskentatoimen professorina.

KOONNUT EEVA LAURONEN

HEUREKA

Science Night saapuu Heurekaan

SUOMESSA TYÖSKENTELEE aiempaa enemmän ulkomaalaisia tutkijoita, mutta julkisessa keskustelussa he jäävät marginaaliin. Uusi tiedeviestintätapahtuma Science Night LIVE! at Heureka nostaa heitä esiin.

29. maaliskuuta kello 18–22 Vantaalla Tiedekeskus Heurekassa järjestettävän tilaisuuden teemana on Science Solving Problems eli tieteen kyky ratkaista yhteiskunnan ongelmia. Tapahtuma on monitieteinen ja englanninkielinen. Tilaisuutta rahoittaa Tieteen tiedotus. Päävastuu järjestelyistä on E2 Tutkimuksella, joka on monitieteinen riippumaton tutkimuslaitos. Järjestäjäkumppaneita ovat Tiedekeskus Heureka ja Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Yhteistyökumppaneita yhdistää halu vahvistaa ulkomaalaisten tutkijoiden asemaa ja tutkimustiedon hyödyntämistä Suomessa.

Tapahtumassa suuri yleisö voi tavata eri alojen tutkijoita innostavissa, uudessa ympäristössä.

Näyttävästi Musiikkitalossa!

Järjestä jopa **1700** hengen tapahtumat, kokoukset ja kongressit Helsingin ytimessä.

Tutustu tarjontamme: musiikkitalo.fi/yritystapahtumat

Tutkimusetiikka: Miksi se on niin vaikea asia?

Tieteen vapaus on perustuslain turvaama oikeus, mutta ei rajoittamaton oikeus. Oikeustieteen tohtori Liisa Nieminen pohtii esseessään tutkimusetiikkaa ja rajojen merkitystä.

LIISA NIEMINEN

VEIKKO SOMERKIVI

Essee

”Tutkijat ottavat muiden työn ja saavutukset asianmukaisella tavalla huomioon niin, että he kunnioittavat muiden tutkijoiden tekemää työtä ja viittaavat heidän julkaisuihinsa asianmukaisella tavalla ja antavat heidän saavutuksilleen niille kuuluvan arvon ja merkityksen omassa tutkimuksessaan ja sen tuloksia julkaistessaan.”
(HTK-ohje 2012)

I TIETEEN VAPAAUS – YKSILÖLLINEN ULOTTUVUUS, INSTITUTIONAALINEN ULOTTUVUUS

Tieteen vapaus nähdään yleensä nimenomaan yksilölle turvattuna oikeutena, mutta sillä on myös institutionaalinen puolensa. Samoin on selvää, että kyse ei voi olla rajoittamattomasta oikeudesta. Rajoittamisen pitää sopia perusoikeuksien yleisten oppien puitteisiin.

Tieteen vapaus on perustuslain turvaama oikeus; jokainen saa itse valita tutkimusaiheensa ja -menetelmänsä. Näin ymmärrettynä kyse on perinteisestä vapausoikeudesta. Perustuslaissa niin ikään turvattu sananvapaus on läheisessä yhteydessä tieteen vapautteen turvaamalla jokaiselle oikeuden ilmaista ja julkistaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennalta estämättä. Tieteen vapautteen ei kuulu suoraan oikeutta saada taloudellista tukea tutkimuksen tekemiseen tai sen julkaisemiseen. Perustuslaissa julkiselle vallalle asetettu velvollisuus turvata perus- ja ihmis- oikeuksien toteutuminen asettaa kuitenkin jonkinlaisen velvollisuuden rahoittaa tutkimusta ja sen infrastruktuuria.

Sananvapaus on tieteen vapauden toteutumisen olennainen edellytys. Tutkija käyttää sananvapauttaan myös esittäessään tieteellistä kritiikkiä, mutta tutkijan sananvapaus ei kuitenkaan voi olla täysin rajoittamaton. On pidettävä erillään tieteelliset kannanotot ja niiden esittäjä. Kritiikki toisen tutkijan näkemyksiä kohtaan voi olla kovaakin, kunhan tarkoituksena ei ole loukata tutkijan kunniaa (näin Tampereen käräjäoikeus, päätös 17.12.1999). Tuo erottelu tulee näkyvin myös ns. maalittamista koskevassa oikeusministeriössä laaditussa arviomuistiossa. Siinä ehdotetaan rikoslakiin lisättäväksi uusi pykälä, jonka mukaan maalittamisena ei myöskään pidetä arvostelua, joka kohdistuu ”toisen menettelyyn politiikassa – tieteessä, taiteessa taikka näihin rinnastettavassa julkisessa toiminnassa ja joka ei selvästi ylitä sitä, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä”.

Rikoslaki ei ole ainoa tapa reagoida, jos tutkijan katsotaan ylittävän sananvapauden sallitut rajat esittämällä tutkimuksessa esimerkiksi rasistisia tai toista sukupuolta vähätteleviä kommentteja. Vaikka syytekynnys ei ylittyisi, voidaan tutkijaa ”rangaista” muilla tavoilla. Tästä voidaan ottaa esimerkkinä tapaus, jossa

**Tieteen vapaus
on perustuslain
turvaama oikeus.**

Tieteen vapauden kriteerit muodostuvat tiedeyhteisön sisäisen valvonnan, kritiikin ja tieteen julkisuuden kautta.

opetus- ja kulttuuriministeriö päätti periaatekain osan ajatuspajalle myönnetyistä valtionavustuksesta. Avustusta oli käytetty sellaisen tutkimuksen laatimiseen, joka ei täyttänyt avustuspäätöksen ehtoja ja loukkasi yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

Tutkijoita kannustetaan osallistumaan julkiseen keskusteluun, mutta tutkijat kokevat usein, että heidän sananvapauttaan rajoitetaan silloin. Tutkijoiden itsesuojeluvaisto saattaa vaikuttaa siihen, mitä he lausuvat poliittisesti arkaluontoisista asioista. Poliittiset päättäjät rajoittavat tieteen vapautta myös budjettipäätöksillä. Niin paljon kuin sosiaalinen media onkin ollut helpottamassa yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumista, tutkijat saavat sitä kautta myös paljon häiritsevää palautetta. Tästä kehityssuunnasta on keskusteltu paljon, etenkin **Esa Väliwerrosen** ja **Kai Ekholmin** toimittamassa kirjassa *”Tieteen vapaus & tutkijan sananvapaus”* (2020).

Yliopistoille perustuslaissa turvattu itsehallinto on tieteen vapauden institutionaalisen puolen olennainen edellytys. Tiedeyhteisö rajoittaa itsekin tieteen vapautta. Tieteen vapauden kriteerit muodostuvat tiedeyhteisön sisäisen valvonnan, kritiikin ja tieteen julkisuuden kautta. Hyvän tieteellisen käytännön noudattamista koskeva vaatimus perustuu pohjimmiltaan yliopistolakiin (”Yliopistojen tulee järjestää toimintansa siten, että tutkimuksessa,

taiteellisessa toiminnassa, koulutuksessa ja opetuksessa varmistetaan korkea kansainvälinen taso eettisiä periaatteita ja hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen”).

II TUTKIMUSETIIKKA

Tieteen vapauden rajoittaminen on perusteltavissa monin eri tavoin. Usein kyse on punninnasta jonkun toisen perusoikeuden kanssa. Etenkin lääketieteellisen tutkimuksen kohdalla perusteena on ihmisten suojeleminen; ihmiseen kohdistuva tutkimus ei saa olla liian riskialtista. Alun perin rajoituksista säänneltiin tiedeyhteisön sisäisin keinoin. Vieläkin puhutaan Maailman Lääkäriliiton toimesta luoduista ns. Helsingin periaatteista (1964), vaikka Suomeen säädettiin lääketieteellistä tutkimusta koskeva laki jo vuonna 1999.

Tutkimusetiikka tuli Suomessa tiedepolitiikan asialistalle 1980- ja 1990-lukujen taitteessa, jolloin keskustelun aiheena olivat lääketieteen ja biologian uudet tutkimusmenetelmät geenitutkimuksen ja lisääntymislääketieteen alalla. Hyvin pian havaittiin, että tarvittiin myös valtakunnallinen elin tutkimusetiikkaa varten. Vuonna 1991 perustettiin asetuksella kaikkia tieteenaloja edustava Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). Vastuu tutkimusetiikasta kuuluu tiedeyhteisölle itselleen, ja TENKin toiminnan painopiste on tieteen sisäisen etiikan edistämässä. Sitä varten se laatii ohjeita.

Hyvää tieteellistä käytäntöä koskeva ohjeistus valmistui vuonna 1994, minkä jälkeen sitä on uusittu monta kertaa (uusi versio tulossa tänä vuonna). Tavoitteena oli alusta alkaen epärehellisyyden ehkäiseminen tutkimustyössä. Usein plagioinnin kielto nähdään keskeiseksi asiaksi tutkimuseettisessä sääntelyssä. Tärkeää se onkin, mutta plagioinnin valvominen on nykyään aika helppoa. Siihen on kehitetty teknisiä apuvälineitä. Monimutkaisempia asioita ovat esimerkiksi eettinen ennakoarviointi ja tutkimusyhteistyöhön liittyvät ongelmat, etenkin jos ylitetään tieteenalarajoja.

III ONGELMIA-OIKEUSTURVA?

Eettinen ennakoarviointi on vaikeimpia tutkimuseettisiä kysymyksiä. Alun perin se perustui kokonaan itsesääntelyyn. Eettistä ennakoarviointia koskeva sääntely tuli Suomessa tarpeelliseksi myös humanistis-yhteiskuntatieteellisillä aloilla, koska entistä useampi ulkomainen yhteistyökumppani ja julkaisu vaati sellaista. TENK hyväksyi ihmistieteiden eettistä ennakoarviointia koskevat periaatteet vuonna 2009. Päädyttiin siihen, että eettinen ohjeistus riittää, ja sellainen oli sitä paitsi saatavissa valmiiksi nopeammin kuin lain säätäminen. Muutoin lääketieteellinen tutkimus ja lääketieteen etiikka olivat monelta osin mallina, mikä on johtanut tutkimusetiikan medikalisaatioon monelta kohdilta.

Läketieteellisessä tutkimuksessa puututaan ihmisen fyysiseen koskemattomuuteen. Perusoikeuden rajoittamisen tulee aina perustua lakiin; lääketieteellisessä tutkimuksessa rajoitetaan perustuslaissa turvattua tieteen vapautta, mutta se on tarpeen toisen perusoikeuden, henkilökohtaisen koskemattomuuden, turvaamiseksi. Humanistis-yhteiskunta-

tieteellinen tutkimus ei yleensä puutu ihmisen fyysiseen koskemattomuuteen, mutta eettistä ennakoarviointia koskevalla vaatimuksella voidaan rajoittaa tieteen vapautta melkoisesti, jos eettisen ennakoarvioinnin tulos on kielteinen. Kyse ei ole pelkästään eettisestä arvioinnista, vaan myös yksilön oikeuksista. Ennakoarvioinnin suorittavan toimikunnan päätöksestä ei ole muutoksenhakuoikeutta, mutta jos lausunnon pyytjä ei hyväksy toimikunnan päätöstä tai muutosehdotuksia, hän voi pyytää lausunnon asiasta TENKiltä. Pitäisikö myös ihmistieteiden eettisestä ennakoarvioinnista säätää lailla ja ottaa siihen myös säännös muutoksenhakumahdollisuudesta perustuslaissa edellytillä tavalla? Perustuslakivaliokunta on biopankkilaista antamassaan lausunnossa (PeVL 10/2012 vp) todennut, että tuollainen asia ei sovi tuomioistuimen ratkaistavaksi. Siksi valituskielto ei ole perustuslain vastainen. Suurempi ongelma on siinä, voiko rehtori omalla allekirjoituksellaan antaa suostumuksen toisten ihmisten perusoikeuksien, tieteen vapauden, rajoittamiseen. Eettisen ennakoarvioinnin salliminen perustuu vain tähän, kun mitään lakia ei ole. Yleensä lähdetään siitä, että yksilö ei voi luopua vapaaehtoisesti perusoikeudestaan ainakaan ilman lain tukea.

Vaikka tässä puhutaan eettisestä ennakoarvioinnista, kyse on tosiasiaa myös oikeudellisesta arvioinnista. Käytännössä tietosuoja- ja yksityisyyden suojakysymykset ovat silloin vahvasti esillä samoin kuin alaikäisen tutkittavan oikeudellinen asema. Viime aikoina on alettu kritisoida tutkimusetiikan liiallista oikeudellistumista (ks. **Karoliina Snell**, *Sosiologia* 4/2022). Näin on jo aiemmin todettu etenkin lääketieteellisestä tutkimuksesta, mutta enemmän ongel-

mia löytyy humanistis-yhteiskuntatieteellisen ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen sääntelystä. Tällä hetkellä se perustuu pelkästään soft law -tasoiseen normistoon, mutta se ei enää riitä. Suomessa näitä asioita ei ole edes pohdittu vakavasti. Juristeja asia ei liiemmästi kiinnosta, vaikka tässä tarvittaisiin juuri oikeudellisen alan asiantuntemusta.

Ihmistieteiden eettiseen ennakkoarviointiin liittyy se ongelma, että arviointia varten eri yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa perustetut toimikunnat ovat hyvin erilaisia. Toimikunnista on vain TENKin suosituksia, joten eri yliopistot ovat omaksuneet erilaisia käytäntöjä. Ongelmia on myös lailla tarkoin säännellyssä lääketieteellisessä tutkimuksessa. Ongelmia aiheuttavat ns. kokeelliset hoidot. Professori **Akseli Hemminki** on todennut, että valvontaviranomaiset (FIMEA, Tukija) pitävät niitä ”laittomina lääketutkimuksina” (*Kuoleman laakso: Voiko syöpää hoitaa kokeellisilla menetelmillä?* 2016). Myös psykedeelitutkimusta koskeva hakemus on kohdannut ongelmia lääketieteellisen tutkimuksen eettisessä ennakkoarvioinnissa (*HS, Kuukausiliite* 10/22, **Antti** ja **Aleksi Huplin** haastattelu).

On muitakin itsesääntelyyn perustuvia tutkimusetiikan työvälineitä, joita voidaan myös väärinkäyttää. Tieteellisissä lehdissä käytössä oleva vertaisarviointi (ns. referee) voi olla mielivaltaista ja valtasuhteita korostavaa. Kriittisen ja uudenlaisen tutkimuksen voi olla vaikea läpäistä arviota. Oikeusturvasta ei voida puhua, vaikka joissakin lehdissä onkin mahdollista pyytää kolmas arvio, jos lehden valitsevat arvioijat eivät ole puoltaneet artikkelin julkaisemista. Referee-menettelyyn liittyviä ongelmia on käsitelty somekeskusteluissa, ja ainakin *Tiede & Edistys* -lehden päätoimittajat

ovat tuoneet esiin siihen liittyviä ongelmia (T & E 3/2022).

Väitöskirjaprosessista on yliopistolaissa perussäännökset (oikeusturva mukaan lukien), samoin esimerkiksi Helsingin yliopistossa hallituksen hyväksymässä tutkinto- ja oikeusturvajohtosäännössä. Siitä huolimatta väitöskirjan esitarkastusprosessista saattaa muodostua painajainen, ja puhutaan myös ennakkosensuurista. Ongelmat voivat johtua henkilö- tai paradigmaristiriidoista. Joissakin tapauksissa on puhuttu oikeusmurhasta, kun väittely on kaatunut esitarkastukseen ja kirjan on myöhemmin katsottu täyttävän väitöskirjan vaatimukset (ks. **H.K. Riikonen**, *Väitöskirjat Suomessa: Ennakkotarkastuksia ja hylkäystuomioita, Väliiverroksen ja Ekholmin kirjassa*).

IV TUNNUSTUS TOISELLE TUTKIJALLE

Kukaan ei tee tutkimusta yksin, vaan jokainen tutkimus perustuu aina jollain tavoin aiempaan tutkimukseen. Siksi viittaukset ovat olennaisen tärkeitä, mikä on luettavissa myös tämän kirjoituksen alun HTK-ohjeen siteerattusta kohdasta. Kuten rikosoikeuden professori **Kimmo Nuotio** (*Niin & Näin* 1/2005) toteaa, ”lähdeluettelo antaa ennakkokäsityksen sekä tunnustuksesta että valtapelistä”. Hänen mukaansa ”viittamalla toisen esittämään käsitykseen, toisen tekstiin, tunnustetaan tämän osapuolen merkitys tieteellisessä keskustelussa. Jokainen viittaus on tässä mielessä ”tunnustava”, koska se osoittaa, että toinen on tuottanut sellaisen tieteellisesti merkityksellisen tulokseen, joka ansaitsee tulla käsitellyksi ja arvioiduksi. Jyrkkäkään kritiikki ei tätä perustavaa tunnustusta poista. Joskus taas se, että jätetään viittaamatta johonkin keskeislähteeseen, jonka olisi luultu tulevan esille, herättää erityistä huomiota.

Kukaan ei tee tutkimusta yksin, vaan jokainen tutkimus perustuu aina jollain tavoin aiempaan tutkimukseen.

Tämä vastaa sitä ”ohi katsomista”, jota tunnistusteoreetikot ovat kuvanneet. Ruhtinas saattoi riisuutua palvelusväen silmien edessä, koska palvelijoita ei ollut tarpeen laskea ihmisiksi.”

Nuo ongelmat liittyvät nimenomaan humanistis-yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen, johon oikeustiedekin luetaan. Noissa kirjat ja artikkelit ovat keskeisiä lähteitä, eikä tutkija useinkaan hanki empiiristä aineistoa.

Tutkimuseettiset kysymykset ovat herkkiä asioita. Jokainen voi niiden valossa pohtia omaa toimintaansa tutkijana. Tutkimusetiikka on harvoin esillä, sillä siitä puhuva ja kirjoittava joutuu helposti luokitelluksi ”ikävien nipottajien” joukkoon. Toki tutkimuseettistä kantelua voidaan myös väärinkäyttää esimerkiksi tutkijan mustamaalaamiseen. Joudun kuitenkin sanomaan, että en ole koskaan kokenut sellaista painostusta kuin kirjoittaessani artikkelia ”Oikeustieteellisen tutkimuksen tutkimuseettinen ymmärrys ja sen mahdolliset ongelmakohdat” (*Lakimies* 7-8/2022), johon tämä kirjoitus osin perustuu.

V KIRJOITTAMISEN ILO

En näe suurta eroa tietokirjan ja kaunokirjallisuuden välillä siinä, mitä tulee kirjoittajan motivaation merkitykseen. Sitä ei voi koskaan korostaa liikaa.

Lainaan akateemikko **Hannu Mäkelän** kirjan *”Kirjoittamisen ilo eli miksi yhä rakastan*

sanoja” (2020) tekstiä: ”Jokainen lähtee liikkeelle tyhjältä, mutta se on vain sanonta. Hänen tyhjyytensä on täynnä juuri häntä itseään, kaikkea sitä mitä hän on nähnyt, lukenut, oppinut ja ennen kaikkea lukenut”. —

”Narsistista sen sijaan on harvoin kirjailijaksi. On toki monia, jotka peilaavat maailmaa vain itsensä kautta niin, että oma minuus on kaikkein tärkein eikä muita itse asiassa olekaan.” —

”Kaikki kirjoittaminen alkaa siitä, että uskaltaa lähteä liikkeelle. Kirja on matka, joka alkaa jostain ja päättyy jonnekin. Aikaa myöten monet matkat unohtuvat ja jäävät muistoiksi, mutta vilpittömät sanat pysyvät. Jos johonkin, siihen uskon.”

Lopuksi: ”Pienen kukan luominen on aikakausien työ”. ▲

LIISA NIEMINEN on oikeustieteen tohtori, valtiotieteen maisteri, dosentti ja vanhempi yliopistonlehtori Helsingin yliopistosta. Nieminen antaa viestikapulan kasvatustieteen professori Niina Junttilalle Turun yliopistosta.

Mitä hyötyä on ammattiliittoon kuulumisesta?

 ANNA-KAISA ASUJA ISTOCK

Kolmen eri liiton jäsenet kertovat, mitä etuja liittoon kuulumisesta on.

Miksi kannattaa kuulua liittoon? Farmasian professori Anne Juppo, Helsingin yliopisto:

”Professoriliitto ajaa meidän palkkauksemme, työoloihin ja työelämään liittyviä etuja. Maksan mielelläni jäsenmaksun siitä, että liitto pitää meidän puoliamme ja puolustaa tieteen asemaa.

Moni kollega on hyötynyt myös liiton tarjoamista lakimiespalveluista. Liitto on tukenut niitä henkilöitä, joilla on tullut ongelmia työnantajansa kanssa. Meillä on osaavat lakimiehet.

Osallistuin liiton kautta Kelan tukemaan KIILA-kuntoukseen. Se oli minulle todella käännteentekevä terveyden ja työssä jaksamisen kannalta. Professorin työ on kuluttava, ja johtajan rooli on yksinäinen. Kuntoutuksen tiimoilta meille syntyi tärkeä vertaisporukka, jonka kanssa pidetään yhä yhteyttä.

Liiton järjestämät tapahtumat rikastuttavat elämää. On etuoikeus päästä keskustelemaan erikoisalan asiantuntijoiden kanssa. Aiheet voivat vaihdella kreikan kielen ääntämyksestä keskiajan musiikin historiaan tai litiumakkujen keston parantamiseen. Professoreiden seurassa ei ole koskaan tylsää.”

Koneoppimisen apulaisprofessori Alex Jung, Aalto-yliopisto:

”Muutin Suomeen elokuussa 2015, kun minut nimitettiin koneoppimisen apulaisprofessoriksi Aalto-yliopiston tietojenkäsittelytieteen laitokselle. En ollut tietoinen, että Suomessa on näin vahva ammattiyhdistysperinne. Yllätyin myös siitä, että ammattiliiton kautta saa niin laajasti turvaa ja tukea ja että osaan niistä on oikeutettu

vain liiton jäsenenä. Tällainen on esimerkiksi ansiosidonnainen työttömyysturva. Kun sain tietää etuuksista, päätin liittyä jäseneksi Tieteentekijöihin.

Minulle ammattiliiton tärkein palvelu on ollut luottamusmiehet. He auttoivat minua, kun laitoksellani neuvoteltiin opetustehtävistä. Olen yksi harvoista ulkomaalaisista meidän laitoksellamme. Koska olen tullut Aalto-yliopiston ulkopuolelta, minulta puuttuu paikallinen senioriverkosto. En siis voinut saada vastaavaa tukea professoreilta, entisiltä tohtori- tai post doc- ohjaajilta, jota Aalto-yliopistolaisena olisin saanut.”

Mitä konkreettista hyötyä olet saanut liitosta? Akateemisen englannin yliopisto-opettaja Katja Suvanto, Itä-Suomen yliopisto:

”Liittoon kuuluminen tarkoittaa minulle turvaverkkoa. Jos työpaikalla tulee ongelmia, tietää heti, keneen voi ottaa yhteyttä ja että liitosta saa apua. Koulutuksissa paitsi oppii asioista, pääsee verkostoitumaan ja tapaamaan muita, jotka tekevät saman tyyppisiä töitä. Paikallistoiminnan aktiivien kanssa teimme syksyllä koulutus- ja virkistysmatkan Bomballe. Olen hyödyntänyt myös liiton tarjoamia alennuksia ja osallistunut lomaviikkojen arvontaan.

Yliopistolla henkilökohtaisia palkanlisäitä täytyy anoa ja osata vaatia. Yliopistopäivillä tarjottiin koulutusta omien vahvuuksien tunnistamiseen. Kaikille ei ole luontevaa sanoittaa, mitä on tehnyt ja miten on työssään kehittynyt. On hyvä, että siihen saa tukea. Liitossa pääsee vaikuttamaan kansalliseen koulutuspolitiikkaan. On tärkeää, että meidät korkea-asteen opettajat muistetaan perusopettajien rinnalla.” ▲

Sattumia ja oivalluksia

Vuoden Professori 2023 Aki Mikkola panostaa keskusteluihin, kansainvälisyyteen ja erehtymisen vapauteen. Tutkimuksen ja opettamisen jälki näkyy lukemattomissa koneissa ympäri Suomea.

MINNA TAKKUNEN

TEEMU LEINONEN

Kun **Aki Mikkola** ensimmäisen keran törmäsi monikappaledynamiikan teoriaan, hän ei arvannut, että siitä kehkeytyisi hänen elämäntyönsä. Hän oli tuolloin diplomityötään tekevä, puutavarakuorman hydraulista nostamista tutkiva opiskelija. Aihe vei kuitenkin mennessään.

Vuodesta 2002 Lappeenrannassa konetekniikan professorina toiminut Mikkola on tuonut Suomeen koneiden ja laitteiden suunnittelussa käytettävän monikappaledynamiikan teorian ja soveltanut sitä menestyksekkäästi yhteistyössä lukuisten yritysten kanssa.

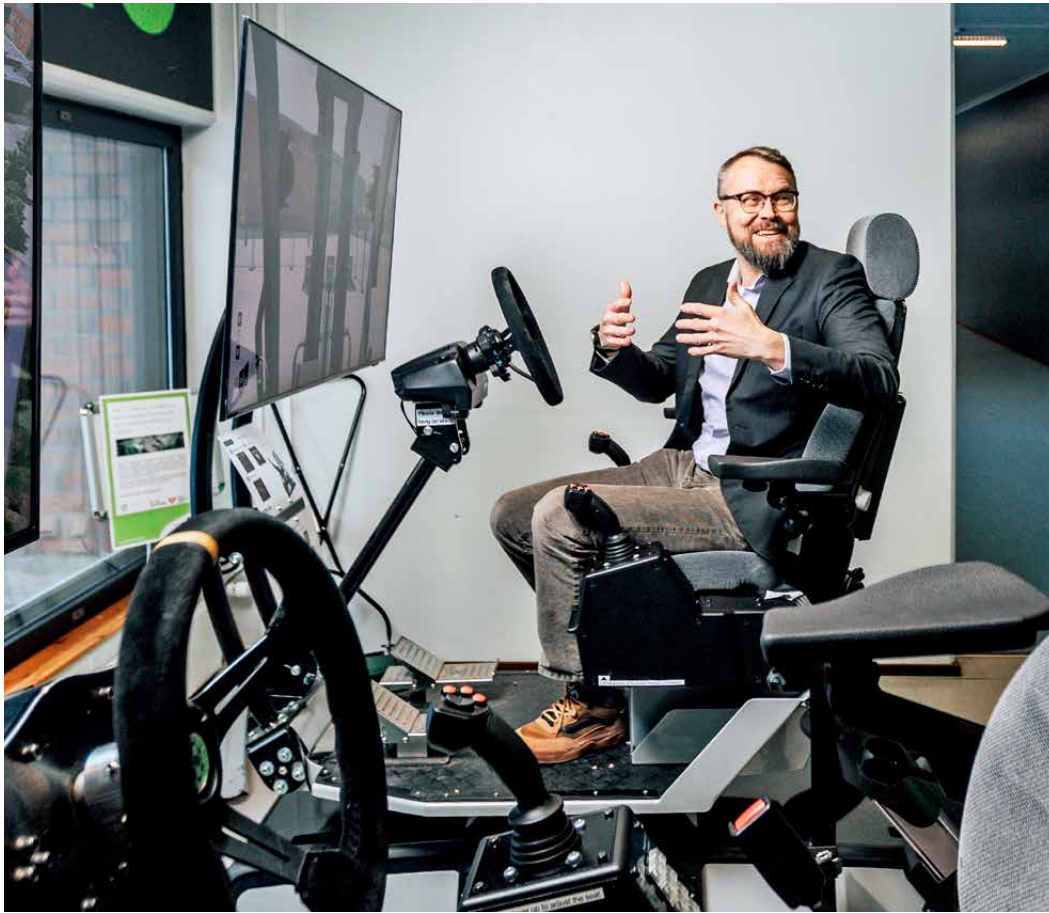
Sattumalla on näppinsä pelissä useassa kohdassa Mikkolan uraa. Myös siinä, miten kansainvälinen yhteistyö vakiintui hänen tut-

kijantyöhönsä. Syyskuun 11. päivä 2001 hän oli työmatkalla Yhdysvalloissa. Terroristi-isku katkaisi lentoliikenteen. Aluksi epämukavalta tuntunut hotellihuoneen jakaminen kollegan kanssa johtikin hyödyllisiin ammatillisiin keskusteluihin.

”Suomalaisena sitä hakeutuu helposti omiin oloihinsa tai yhteen toisen suomalaisen kanssa. Totesin, että miksei voisi viettää aikaa kollegoiden seurassa.”

LUOVA REVITTELY SYNTYY LUOTTAMUKSESTA

Kansainvälisyys on Mikkolan työssä itsestään selvää ja luontevaa. Haastattelun teon aikaan Mikkola oli työmatkalla Sevillassa, jossa

Aki Mikkola, professori

Syntynyt: Vuonna 1969 Heinolassa.

Perhe: Vaimo ja 14-, 16- ja 18-vuotiaat lapset.

Työ: Konetekniikan professori LUT-yliopistossa

Harrastukset: Kuntosali, sulkapallo, hiihto, pyöräily ja retkeily.

Mistä tunnetaan työyhteisössä?

Hiihtää mielellään työpaikalle,

Mistä ei tunneta? Potee torakkafobია.

”Jos huoneessa on torakka, minä olen se, joka roikkuu verhoissa, kunnes siitä päästään eroon.”

LUT-yliopisto järjestää konferenssien sarjaa yhdessä espanjalaisen yliopiston kanssa. Paikka Euroopan toisella laidalla on Mikkolalle tuttu 17 vuoden takaa tutkijavierailulta.

Muiden huomioiminen arjessa on Mikkolalle luonteenomaista. Nyt Sevillassa hän kävi kollegoidensa kanssa kävelyllä.

”Revittelimme ideoita ja erilaisia mahdollisuuksia. Virtuaalisuunnittelun parissa se onnistuu, kun keskustelu on pidäkkeetöntä. Sellaisen syntymiseen tarvitaan luottamusta, joka syntyy henkilösuhteiden kautta.”

Monikappaledynamiikan teoriaan perehtyneiden tutkijoiden kansainvälinen yhteisö on pieni, muutaman tuhannen asiantuntijan joukko. Yhteistyö on paitsi hyödyllistä, oikeastaan välttämätöntä. Tiedon kerryttämisen ja

”Asioista on oltava syvällisesti perillä ennen kuin tietoja voi soveltaa.”

sovellusten kehittämisen rinnalla Mikkola vaihtaa ajatuksia esimerkiksi opettamiseen liittyvistä näkökulmista.

Harva tuttu tietää, että inhimillisiä tekijöitä puntaroiva professori harkitsi teini-ikäisenä lastentarhanopettajaksi ryhtymistä.

”Haave kumpusi varmaan siitä, että itse tykkäsin olla tarhassa.”

MAKROTASON YMMÄRRYS, MIKROTASON PEREHTYMINEN

Mikkolan ymmärrys alasta ja vireän kansainvälisen tiedeyhteisön merkityksestä syventyi 2000-luvun alkupuolella, kun hän oli tutkimustyössä Post doc -tutkijana Chicagossa. Alan kuuluisa professori **Ahmed Shabana** otti suomalaisen siipiensä suojiin.

Samalla kun Mikkola verkostoitui alan tutkijoiden kanssa, hän sisäisti tutkimukseen sitoutumisen.

”Asioista on oltava syvällisesti perillä ennen kuin tietoja voi soveltaa. Välillä se saattoi ihmetyttää, miten yksityiskohtaisella tasolla asioista Yhdysvalloissa puhuttiin. Suomessa tyyli on ylimalkaisempi, puhumme pikemmin ylätasoa asiaa.”

Hedelmällinen ristiriita rytmittää Mikkolan työtä.

”On toisaalta hallittava pienenpienet yksityiskohdat, toisaalta osattava kertoa laajemmasta kulmasta, mitä tehdään ja miksi tehdään. Asetelma opettaa tärkeysjärjestystä.”

YRITTÄMINEN JA EREHTYMINEN KULJETTAVAT KEKSINTÖIHIN

Vastavalmistuneena Mikkola työskenteli vuoden Valmetilla. Vaikka hänen uransa on sittemmin rakentunut liiketoimintasovellusten ympärille, Mikkola huomasi, että yliopisto on sittenkin häntä varten.

”Yliopistomaailmassa tulen pikkaisen paremmaksi joka päivä. Se on minulle suuri tyydytyksen lähde. Matematiikan ja liiketoiminnan yhdistelmä sopii minulle hyvin. Haen mielelläni isoja haasteita, jotka eivät välttämättä aina onnistu. Erehtymisen sietäminen on tie keksintöihin.”

Muuan erehdys liittyi laskemismenetelmään, jota Mikkola oli pitkään käyttänyt, ja sovelsi **Jussi Sopasen** kanssa tämän väitöskirjaa ohjatessaan. He käyttivät metodologiaa pyörivien koneiden toimintojen laskemisessa. Paikalle sattui alan toinen tutkija.

”Hän kysyi, että tiedämmekö että on olemassa parempikin metodi.”

Huomautuksesta syntyi kokonaan uusi tutkimuslinja Sopaselle, joka hänkin on nykyisin professori.

Mikkola ei allekirjoita yrittämisen ja tutkimustyön vastakkainasettelua.

”Vanha näkemys on se, että jos tekee yritysyhteistyötä, ei tule kehittäneeksi menetelmiä. Työssäni ratkaisen käytännön ongelmia, jotka luovat virikkeitä. Parhaimmillaan tilanne tuottaa uusia ideoita ja jopa uusia tutkimuslinjoja.”

”Opiskelijat on pidettävä mukana, eikä opettamisesta saa tehdä liian vaikeaa.”

Työ ei silti ole kepeää ruusuilla tanssahetua. Yritysjohdon saaminen samanmieliseksi on Mikkolan sanoin rankkaa lapiotyötä. Urakkakerroin kasvaa yhtä jalkaa riskielementin kanssa. Erityisesti korona-aika teki yrityksistä varovaisia.

”Erään kahden ja puolen vuoden mittaisen hankkeen valmisteluun kului kolme vuotta.” Hankkeessa tutkitaan metsäkoneoperaattorin tuottavuutta toimintojen automatisoimisen kautta.”

Vuosien varrella Mikkolan saama, yhteensä 16,1 miljoonan ulkopuolinen rahoitus on kulunut lähinnä Mikkolan tutkimusryhmän palkkoihin.

”Meillä ei ole suurta, fyysistä laboratoriota. Usein lainaamme tarvikkeita muilta.”

OPETUKSESSA VOI TESTATA TUTKIMUSMENETELMIÄ

Professoriliitto valitsi Mikkolan tammikuussa Vuoden Professoriksi. Perusteluissa hänen ansionsa insinööritieteen ja teknologiateollisuuden eduksi todetaan verrattomiksi ja kansainvälisesti tunnustetuiksi. Hän on myös arvostettu, vuorovaikutukseen panostava opettaja. Mikkola kertoo odottavansa opetushetkiä, joissa pääsee koeponnistamaan pohtimiaan tutkimusteemoja. Pandemia-ajan etäopetus teki selväksi lähiopetuksen tärkeyden.

”Ilmeistä voi tulkita, menevätkö konseptit perille vai yli hilseen.”

Pitkillä luennoilla tapahtuvaa herpaantumista hän taklaa kysymällä vaikkapa kreikkalaisten aakkosten ääntämistä tai tekemällä simppeleitä kömmähdyksiä laskutoimituksissa.

”Opiskelijat on pidettävä mukana, eikä opettamisesta saa tehdä liian vaikeaa. Tähtään keskijoukkoon, joka kattaa kahdeksankymmentä prosenttia opiskelijoista.”

KONEEN SIELUUN PELIN KEINON VIRTUAALISESTI

Mikkolan tutkimus- ja opetustyön jälki on osa lukemattomien ihmisten arkea lähes missä tahansa, missä ohjataan raskasta kalustoa. Muun muassa metsä- ja maatalouskoneissa, paperikoneissa ja kaivoslaitteissa sovelletaan hänen testaamansa teorian malleja.

Monikappaledynamiikan mallintamisessa käytettävät algoritmit auttavat säästämään aikaa, rahaa ja materiaaleja. Fyysisiä prototyypppejä ei tarvitse valmistaa samassa mitassa kuin aiemmin, ja toiminnallisia puutteita pystytään havaitsemaan varhaisessa vaiheessa.

Yksi konkreettinen kone on Mikkolan tiimin LUT-yliopistossa kehittämä vesijäähdytteinen generaattori, jonka avulla kalliista aktiiviosista saadaan enemmän irti. Tehostaminen on arvokasta valuuttää.

”Koneen käyttäytymistä tutkitaan virtuaalisesti samaan tapaan kuin pelimaailmassa.”

Mullistavaa Mikkolan tutkimuksissa on erityisesti reaaliaikaisten simulaattorien kehittä-

”Uutta laskennallista menetelmää voidaan soveltaa materiaaleihin, joihin kohdistuu paljon muodonmuutoksia.”

täminen. Kone tuottaa toimiessaan dataa ja hyödyntää sitä heti. Esimerkiksi metsätyökone punnitsee tukkeja ja arvioi samalla kuorman kokonaismassaa. Kone voi laskea käytössä väsyvien osien tilaa ja sitä kautta huollon tarvetta.

Sovellukset ulottuvat myös lääketieteen, kuntoutukseen ja urheiluun. Teorian avulla voidaan tutkia vaikkapa luuston dynamiikkaa paineisissa tilanteissa. Hiljattain Mikkolan ryhmä mallinsi akillesjänteen biomekaanista toimintaa.

”Uutta laskennallista menetelmää voidaan soveltaa materiaaleihin, joihin kohdistuu paljon muodonmuutoksia.”

Algoritmiin saadaan mukaan yhä useampia määreitä, kuten venymänopeus ja vääntymiskulma. Näin voidaan suunnitella aiempaa täsmällisempiä fysioterapeuttisia harjoitteita sekä kehittää reaaliaikaisia varoitteita.

Alan tulevaisuusskenaariot ovat kiehtovia.

”Koneista tulee yhä autonomisempia.”

Sovellus voi kertoa esimerkiksi tuulilasiin asennetulta näytöltä ajoneuvon kunnossapitotarpeista.

MITEN SUOMI KOHTELEE VALMISTUVIA?

Lappeenrannan yliopistoa professori kuvailee kannustavaksi ja eteenpäin katsovaksi.

”LUT-yliopistossa on nopeasti reagoivaa

porukkaa. Yliopisto on muuttunut harppauksittain. Vielä parikymmentä vuotta sitten kieli oli suomi ja asenne hyvin paikallinen. Aikakoneella matkustava ei tunnistaisi paikkaa samaksi.”

Mikkola on huomannut saman murroksen tapahtuneen teollisuudessa. Työkieli on yhä useammassa yrityksessä englanti.

Hän toivoisi, että Suomeen juurtuville, kansainvälisille opiskelijoille myönnettäisiin pidempiä lupia Suomessa asumiseen ja nopeampi tie kansalaisuuteen.

”Miten kohtelemme valmistuvia? He ovat parhaista parhaita.”

Kansainvälisyys merkitsee opiskelijoille toisaalta myös stressaavaa kilpailutilannetta.

”Omastakin työstäni hankevalmisteluihin kuluu iso osa.”

Vapaa-aika, perhe ja työ muodostavat professorin elämässä kolmion, jonka tahot kiskovat kukin omiin suuntiinsa. Hengästyttävän julkaisutahdin ja väitöskirjojen sekä diplomitöiden ohjaamisen ohella Mikkola on kunnostautunut myös yliopiston luottamustoimissa.

Vuoden 2023 alusta Mikkola toimii myös konetekniikan osastonjohtajana.

”Toivon, että saamme osastosta vieläkin värikkäämmän ja kansainvälisemmän.”

Hän uskoo vahvuuksiin keskittymisen olevan avain. ▲

Tieteentekijät sai uuden hallituksen

TIETEENTEKIJÖIDEN LIITON uusi puheenjohtaja on filosofian tohtori **Tero Karjalainen**. Itä-Suomen yliopiston Jatkuvan oppimisen keskuksen johtajana työskentelevällä Karjalaisella on monipuolinen tieteentekijätausta yliopistollisesta tutkimuksesta, opetuksesta, hallinnosta ja johtamisesta. Hän on vaikuttanut varapuheenjohtajana liitossa vuosina 2007–2008 ja 2019–2022.

Tieteentekijöiden liiton toisena varapuheenjohtajana jatkaa yhteiskuntatieteiden tohtori **Sanni Tiitinen**, joka työskentelee vanhempana tutkijana Jyväskylän ammattikorkeakoulussa. Toiseksi varapuheenjohtajaksi nousee **Pauli Väisänen**, Oulun yliopistossa väitöstään viimeistelevä avaruusfysikko. Väisänen on ollut liiton hallituksessa vuodesta 2020 ja Nuorempien tutkijoiden työryhmän puheenjohtajana vuodesta 2021.

Tieteentekijöiden hallituksen jäsenet 2023 (suluissa henkilökohtainen varajäsen): **Laura Kortesoja** HYT (**Tommi Mäklin** HYT), **Juha Ylisalo** TYT (**Anna Karhu** TYT), **Matti Leppäniemi** JYTTE (**Johanna Turunen** JYTTE), **Liisa Ahlava** TATTE (**Jaana Virta** TATTE), **Marko Helenius** 3T (**Jorma Laaksonen** ATTE), **Jussi Hyvärinen** INA (**Kirsi Heino** INA), **Hanna Lempinen** LATI (**Anna Törnroos-Remes** FFÄÄ), **Meri Jalonen** SATY (**Ville Kellokumpu** OUTI).

Helsingin yliopisto valitsee rehtorin

HELSINGIN YLIOPISTON

rehtoriksi haki määräaikaan mennessä 19 henkilöä, Yliopiston hallitus valitsee rehtorin viiden vuoden määräajaksi 1.8.2023 lähtien. Ensimmäisen haastattelu- kierroksen jälkeen hallitus valitsee kärkihakijat, joita yliopistokollegio haastattelee 9. maaliskuuta. Rehtorin valinta pyritään tekemään maaliskuun loppuun mennessä.

Ouluun uusi tuotekehitys-ympäristö

TEKNOLOGIAN TUTKIMUS- KESKUS

VTT on käynnistämässä lähivuosien aikana Ouluun uutta lääkinnällisten laitteiden tuotekehitys-ympäristöä, jossa voidaan kehittää esimerkiksi puettavan elektroniikan ja älylaastareiden tapaisia mittaussvälineitä. Niiden avulla voidaan seurata ihmisen kehosta saatavaa tietoa. VTT investoi uuteen tuotekehitysympäristöön 3,4 miljoonaa euroa.

Keskustelu eduskuntavaaleista jatkuu

PUOLUEET ESITTELEVÄT näkemyksiään tutkimuksen, koulutuksen ja tieteen asemasta Helsingin yliopiston Tiedekulmassa. Maanantaina 13. helmikuuta kello 12–14 on vuorossa SDP:n tilaisuus, tiistaina 14. helmikuuta kello 12–14 RKP, keskiviikkona 15. helmikuuta kello 11–12 kokoomus, torstaina 16. helmikuuta kello 9–10 vihreät ja torstaina 16. helmikuuta kello 16–17 kristillisdemokraatit. Myös yliopistot järjestävät vaalien alla yleisölle avoimia vaalipaneeleita, joissa puhutaan koulutuksesta ja tutkimuksesta. Helmikuun 28. päivänä on vuorossa Svenska social- och kommunalhögskolanin järjestämä ruotsinkielinen paneelikeskustelu Soc&Komin juhlasalissa.

Yliopistojen lukukausimaksut eivät kiinnosta liittoja

YLIOPISTOJEN LUKUKAUSIMAKSUT HERÄTTÄVÄT huolen koulutuksen laadun eriytymisestä suomalaisissa korkeakouluissa. SYL ja Tieteentekijöiden liitto ovat huolissaan myös kaikkien halukkaiden mahdollisuuksista hakeutua opintoihin.

”En pitäisi näin pienessä kansakunnassa suotavana kehitystä, että loisimme kahden kategorian tutkintoja. Kyseessä olisi tilanne, jossa esimerkiksi hyvinvointialueet palkatessaan lääkärin pohtisivat koulutustaustan perusteella, voiko hänet rekrytoida”, sanoo Tieteentekijöiden puheenjohtaja

Tero Karjalainen. Valtiovarainministeriö ehdotti lukukausimaksujen käyttöönottoa joulukuussa.

Neuvottelut palkoista

PALKKANEUVOTTELUT KÄYNNISTYIVÄT valtio-, yliopisto- ja yksityisellä sektorilla tammikuussa. Neuvottelut yliopistojen kulu- van vuoden palkankorotuksista koskevat 34 000 palkansaajaa. Jos palkoista ei synny neuvottelutulosta helmikuun aikana, kaksivuotinen työehtosopimus on mahdollista irtisanoa päättymään maaliskuun loppuun.

Tällöin kaikkien yliopistojen henkilöstöt siirtyisivät sopimuksettomaan tilaan. Sopimuksettomassa tilassa noudatetaan vanhan työehtosopimuksen määräyksiä, mutta myös järjestölliset toimet ovat mahdollisia. Lisätietoa neuvottelutilanteesta löydät esimerkiksi sivustolta yliopistotes.fi.

KUVA: AINO-SOFIA ORJASNIEMI, PROFESSORILIITTO

Professoriliiton toiminnanjohtaja Tarja Niemelä.

Professoriliitto: Irtisanomissuoja ei ole riittävä

KORKEIN OIKEUS ratkaisi tammikuussa, että Helsingin yliopiston vuonna 2016 tapahtunut professorin irtisanominen oli laillinen. Irtisanotto kasvi-

ekologian professori **Heikki Hänninen** oli voittanut irtisanomiskiistan Helsingin hovioikeudessa.

”Korkeimman oikeuden antamasta ratkaisusta seuraa, että professorikunnan irtisanomissuoja ei ole tällä hetkellä riittävä, ja sitä tulee parantaa lainsäädäntömuutoksin”, Professoriliiton toiminnanjohtaja **Tarja Niemelä** toteaa.

Korkein oikeus katsoi, että irtisanomissuojaa ei pyritty kiertämään, kun vakituudessa tehtävässä oleva lehtori nimitettiin tenure track -apulaisprofessoriksi irtisanotun professorin työsuhteen päättymisen aikaan. Professorille maksettavaksi tuomitut oikeudenkäyntikulut ovat kokonaisuudessaan yli 100 000 euroa. Koska tapaus on periaatteellinen, Professoriliitto maksaa oikeudenkäyntikulut jäsenensä puolesta.

OULU 2026

OULU

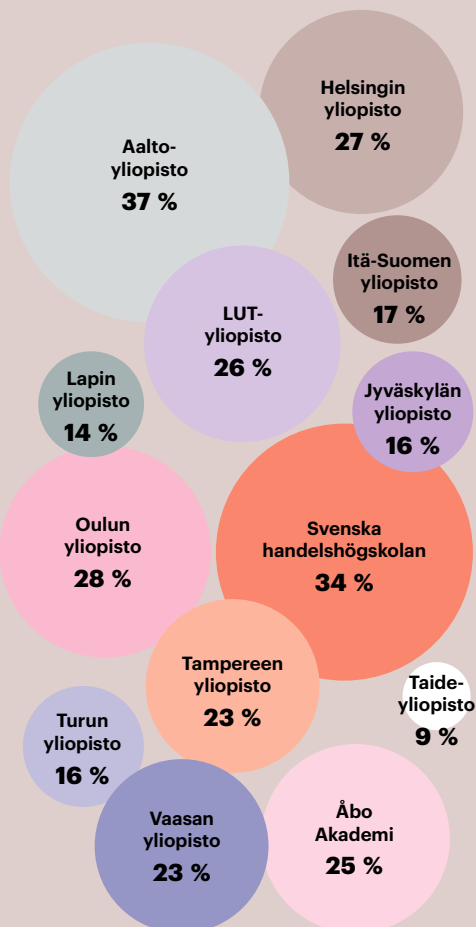
CONVENTION BUREAU

Mikäli haluat järjestää laadukkaan ja mieleenpainuvan tilaisuuden upeissa, pohjoisissa maisemissa, valitse Oulu.

Ota yhteyttä meihin jo tänään ja nähdään Oulussa! | www.ocb.fi

Kansainvälisyys vaihtelee suomalaisissa yliopistoissa

Suomalaisten yliopistojen kansainvälisyys on keskittynyt tietyille tieteenaloille, väitöskirjatutkijoihin ja osaan yliopistoista.

Yliopistojen välillä on suuriakin eroja

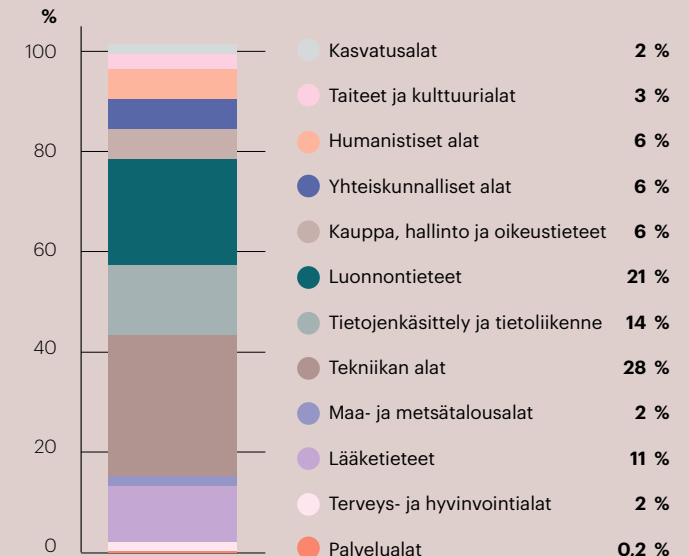
YLIOPISTOJEN VÄLILLÄ tehdyssä vertailussa Aalto-yliopisto ja Svenska handelshögskolan erottuvat, kun katsotaan kansainvälisten opettajien ja tutkijoiden suhteellista osuutta yliopistojen akateemisesta henkilöstöstä. Suomalaisten yliopistojen opetus- ja tutkimushenkilöstöstä oli vuonna 2021 kansainvälisiä tutkijoita ja opettajia hieman yli 24 prosenttia.*

Eniten kansainvälistä opetus- ja tutkimushenkilöstöä on Aalto-yliopistossa (noin 37 prosenttia), toiseksi eniten Svenska handelshögskolanissa (34 prosenttia) ja kolmanneksi eniten Oulun yliopistossa (28 prosenttia). Tyypillistä on, että kansainvälisen henkilöstön painopiste on uravaiheen alussa – erityisesti I uraportaan tehtävissä. Suurelta osin henkilöt tekevät väitöskirjaa. Kansainvälisen henkilökunnan suhteellinen määrä pienenee mitä korkeammalle uraportailta edetään, joskin yliopistojen välillä on myös eroja. Tämä kuvaa osaltaan suomalaisen yliopistolaitoksen monimuotoisuutta.

*Kansainvälisellä tutkijalla tai opettajalla viitataan tässä henkilöön, jonka kansalaisuus on muu kuin Suomi.

Kansainvälisen henkilöstön määrä aloittain

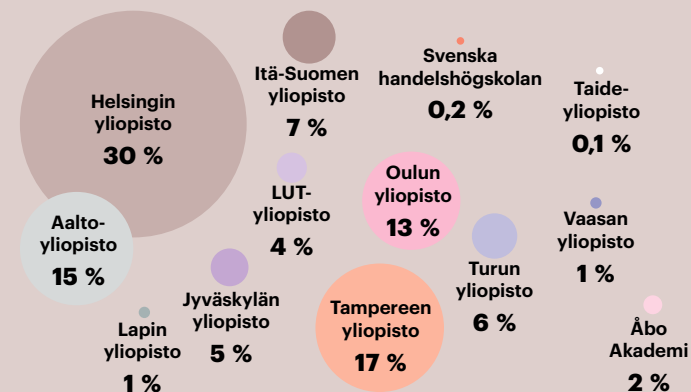
KANSAINVÄLINEN henkilöstö keskittyy erityisesti teknillisille, tietojenkäsittelyn, tietoliikenteen, luonnon- ja lääketieteiden aloille, joiden osuus on 74 prosenttia alojen yhteenlasketusta määrästä. Luokitus perustuu opetus- ja kulttuuriministeriön ohjauksen ala -luokitukselle.

Yliopistojen voimasuhteet rahoituksessa

KANSAINVÄLINEN RAHOITUS VUONNA 2021 YLIOPISTOITTAIN.

Yliopistot saivat vuonna 2021 kansainvälistä rahoitusta noin 170 miljoonaa euroa. Suurimman potin keräsi Helsingin yliopisto, yli 50 miljoonaa euroa, mikä vastaa lähes kolmannesta koko kansainvälisestä rahoituksesta. Toiseksi kansainvälinen yliopisto rahoituksen näkökulmasta oli Tampereen yliopisto ja kolmanneksi Aalto-yliopisto.

EU-rahoitus keskittyy muutamien suuriin yliopistoihin. Yli puolet tästä rahoituksesta kanavoituu Helsingin yliopistoon ja Aalto-yliopistoon. Kilpaillun EU-rahoituksen osuus kaikesta kansainvälisestä tutkimusrahoituksesta on varsin merkittävä, noin 54 prosenttia. Tämä tekijä kuvaa erityisesti suomalaisen tieteen laatua.

Tunnistatko rakenteellisen häirinnän?

Paksunahkaiseksi ryhtyminen ei ole ratkaisu, jos akateeminen ammattilainen kokee tulleen häirityksi tai kiusatuksi. Epäkohdat kannattaa ottaa esiin ja koko organisaatiota kouluttaa.

 MARIKA LEHTO ISTOCK

Professori antaa alaiselleen jatkuvasti epäasiallista, jopa törkeää palautetta. Joko suoraan tai hienovaraisesti hän painostaa tätä tekemään työtä myös iltaisin ja viikonloppuisin.

Esimerkiksi tämä on yliopistomaailmassa esiintyvää rakenteellista häirintää. Se on jatkuvaa epäasiallista käytöstä, johtamista ja työkuultuuria, jota olemassa olevat rakenteet mahdollistavat ja johon puuttumista rakenteet vaikeuttavat. Yliopistossa on esimerkiksi perinteisesti voitu katsoa arvostetun henkilön sosiaalisia puutteita läpi sormien ja hiljaisesti hyväksyä työaikalainsäädännöstä poikkeava työnteko.

Rakenteellisen häirinnän määrästä ei ole tarkkaa tietoa, mutta eri asiantuntijat vahvistavat, että sitä on.

”Ei ole olemassa akateemista työpaikkaa, jossa rakenteellista häirintää ei olisi olemassa. Se on todella yleinen ongelma, jossa on erilaisia vakavuusasteita. Se on kuitenkin myös tabu, josta kukaan ei halua puhua”, sanoo Åbo Akademin musiikkitieteen tutkijatohtori, valta-asetelmia ja vallan väärinkäyttöä tutkivan intersektionaalisuuden asiantuntija **Anna-Elena Pääkkölä**.

Yliopistoissa on lukuisia olosuhteita, joiden tiedetään lisäävän epäasiallisen käyttäytymisen ja myös siitä vaikenemisen riskiä työpaikasta ja alasta riippumatta.

Näitä ovat esimerkiksi se, että samassa työpaikassa työskentelevillä on keskenään hyvin erilaisia työsuhteita. Yliopistomaailmalle tyypillistä on määräaikaiset pestit, riippuvuus rahoituksen jatkumisesta ja kova keskinäinen

kilpailu. Etenkin joillain tieteenaloilla hierarkia on kova ja yksittäisellä ihmisellä paljon valtaa.

”Esimerkiksi se, että väitöskirjatutkijan esihenkilö ja ohjaaja on usein sama ihminen, lisää ongelmatilanteissa haasteita. Ohjaajalla voi olla paljon valtaa tutkijan uraan liittyviin asioihin jopa silloinkin, jos tutkija vaihtaa työpaikkaa”, kuvailee Tampereen yliopiston työhyvinvointitutkija **Riitta-Liisa Larjovuori**.

Epäasiallisen kohtelun todennäköisyyttä lisää myös epäselvät johtamis- ja etenemiskäytännöt. Häirinnälle altistaa sekin, jos oma työpaikka nähdään erityisenä. Yliopistoissa voi olla painetta ajatella, että työpaikasta oman intohimon parissa toisten fiksujen ihmisten keskellä pitäisi olla aina kiitollinen.

”Yliopistotyöhön liitetään paljon positiivisia mielikuvia esimerkiksi valveutuneisuudesta ja kiinnostuksesta uusiin asioihin. Näiden positiivisten asioiden rinnalle voi olla vaikea hyväksyä sitä, että meilläkin on häirintää”, kertoo myös yliopistojen kanssa yhteistyötä tehnyt Työterveyslaitoksen johtava konsultti **Susanna Kalavainen**.

Häirintää ja kiusaamista tapahtuu yliopistossa hierarkian joka tasolla. Pääkkölän mukaan riskitekijöitä ovat ainakin muunsukupuolisuus, nuori ikä ja maahanmuuttajuus.

Käytännössä rakenteellinen häirintä ja kiusaaminen näkyvät yliopistoissa esimerkiksi epäasiallisena palautteen antona. Kriitikki ja kommentointi kuuluvat akateemiseen maailmaan, mutta se ei saisi tarkoittaa esimerkiksi huutamista, henkilökohtaisuuksiin käymistä tai perusteluiden eväämistä.

Akateemista ammattilaista voidaan myös painostaa parempiin tuloksiin ja kohtuuttomaan työaikaan.

”Olen muistuttanut etenkin nuoria tutkijoita siitä, että huonoa kohtelua ja epäinhimillisiä työoloja ei tarvitse sietää, vaikka taustalla olisiikin kova halu saada esimerkiksi väitöskirja valmiiksi”, mainitsee Larjovuori.

Kiusaamista on vähättely, päälle puhuminen ja sulkeminen pois yhteisistä sosiaalisista tapahtumista, kuten illanvietosta. Pääkkölän

Häirintää ja kiusaamista tapahtuu yliopistossa hierarkian joka tasolla.

mukaan etenkin pienillä tieteenaloilla julkaisuprosessia voidaan vaikeuttaa anonyyminä tehdyn artikkelin epäasiallisella kritisoinnilla, koska kaikki tietävät, kuka kirjoittaja on.

Anna-Elena Pääkkölälle on sanottu, että yliopistossa työskennelläkseen epäasiallista käytöstä pitäisi vain sietää. Hän pitää erikoisena, että yliopiston ammattilaiset opetetaan kyseenalaistamaan kaikkea muuta paitsi oman työpaikan kulttuuria.

”Missään tutkimuksessa ei ole sanottu, että paksunahkaiseksi ryhtyminen olisi hyvä työtapa. Se on hyvin stressaavaa ja kuluttaa sekä työntekijän henkistä että fyysistä kapasiteettia.”

Hiljaisen hyväksynnän sijasta yksittäisen työntekijän kannattaa tuoda huomaamansa epäkohdat rakentavasti esille. Työsuojelevaltuutettuna pitkään toiminut Larjovuori epäilee, että osa ei uskalla tehdä sitä.

”Toivoisin kuitenkin, että asioita tuodaan esille. Niiden parantamiseksi on tehty onnistuneita interventioita, joissa on huolehdittu myös siitä, ettei häirintäilmoituksen tekijälle tule kielteisiä seuraamuksia”, Larjovuori sanoo.

Eri yliopistoilla on olemassa häirinnän vastaisia ohjelmia, mutta organisaatiotasolla yksin sellainen ei riitä. Kalavaisen mukaan rakenteellinen häirintä vähenee muun muassa kouluttamalla, ennaltaehkäisemällä ja luomalla selkeitä toimintamalleja asioiden käsittelyyn.

”On myös tärkeää, miten uusia työntekijöitä perehdytetään ja minkälaisessa ilmapiirissä asioita kannustetaan ottamaan esille. Organisaatiokulttuurin muutokselle pitää olla ylimmän johdon tuki”, sanoo Kalavainen. ▲

JARI VÄLIVERRÖNEN

*journalistiikan yliopisto-opettaja, Tampereen yliopisto;
tutkija, Jyväskylän yliopisto*

Tutkija politiikan kommentoijana

Politiikan kommentointi journalismissa sopii myös tieteilijöille. Näillä vinkeillä yhteistyö toimittajien kanssa onnistuu!

Journalismi käyttää yhä enemmän tieteilijöitä lähteinään, ja yliopistot pyrkivät yhä enemmän ohjaamaan tutkijoita tarjoamaan asiantuntemustaan tiedotusvälineille.

Sama kehitys on havaittu myös politiikan aihepiirissä. Hyvä niin. Journalismiyhteistyö on tieteelle ja tieteentekijälle kannatettavaa, eikä politiikkaa ole teemana syytä vältellä.

Tiettyjä asioita on hyvä pohdita ennalta, jotta yhteistyö on sujuvaa ja myös yleisen edun mukaista. Tutkimuksen ja omien kokemusten pohjalta seuraavat opit ovat osoittautuneet hyödyllisiksi, ja ne sopivat myös politiikasta kommentointiin.

Mieti itsellesi luonteva rooli.

Pitäydytkö omalla erikoisalalla ja tehdyssä tutkimuksessa vai oletko valmis kommentoimaan laajemmin ja ennustamaan tulevaa? Journalismi suosii yleensä jälkimmäistä. Valinnastasi riippumatta tee itsellesi selväksi, millaiseen ajatteluun kommentointisi perustuu.

Neuvottele kommentointitehtävistäsi.

Neuvottele kommentointityöt roolisi pohjalta suhteessa siihen, missä roolissa ja miten journalisti on sinua ajatellut jutussaan käyttäen. Oman roolin ja ajattelun selkeä kuvaus auttaa sekä sinua että journalistia. On myös ok kieläytyä ja tarjota muita haastateltavia!

Pidä huoli oikeuksistasi.

Ennen jutun julkaisua sinulla on oikeus tarkistaa vähintään omat sitaattisi, jos sinua on

haastatellut julkisen sanan neuvoston jäsenmedia. Pyydä sitaattit, jos et saa niitä suoraan. Toimittajalta kannattaa myös pyytää koko juttua faktojen ja sitaattien asiayhteyden tarkistamiseksi.

Varaudu eri tahojen kanssa.

Mieti, miten haluat osallistua yksittäisten juttujen jälkipuinteihin, jos lainkaan. Pohdi

säännöllisesti kommentoinnin roolia työssäsi työnantajan kanssa ja selvitä mahdollisissa ongelmatilanteissa (esimerkiksi häiritsevä palautte) tarjolla oleva apu etukäteen.

Ohjeita voi kokeilla jo tulevana vaalikeväänä. Toivon kaikille miellyttäviä asiantuntijakokemuksia mediassa! ▲

**Mieti, miten
haluat osallistua
yksittäisten
juttujen
jälkipuinteihin,
jos lainkaan.**

Milloin työsuhteen voi purkaa koeajalla?

Työsuhteen alkuun liittyy usein koeaika, jonka aikana se voidaan molemmin puolin purkaa päättymään välittömästi ilman irtisanomisaikaa.

 EEVA LAURONEN

Miksi työsuhteen alkuun voi liittyä koeaika, OAJ:n johtava lakimies Erkki Mustonen?

Koeajan tarkoituksena on, että tuona aikana työnantaja ja työntekijä tai viranhaltija voivat tutustua toisiinsa ja työsuhteen toimivuuteen. Työnantaja voi selvittää työnantajan ammattitaidon ja soveltuvuuden tehtävään. Työntekijä puolestaan näkee, vastaako työ hänen odotuksiaan. Koeaikapurkuihin liittyvä oikeuskäytäntö osoittaa, että työnantajan kynnys purkaa työsuhde koeajalla on suhteellisen matala. Työntekijän on siis hyvä ottaa koeaika ja sen mahdolliset vaikutukset huomioon omassa toiminnassaan.

Millainen lainsäädäntö määrittelee koeaikaa?

Työlainsäädäntömme mukaan työsuhteeseen otettaessa voidaan työsuhteen alussa käyttää koeaikaa. Lain mukaan koeajan kesto voi olla enintään kuusi kuukautta ja määräaikaisissa työsuhteissa enintään puolet määräaikaisuudesta.

Millaisissa tapauksissa työsuhteen voi purkaa koeajalla?

Työntekijä voi purkaa työsuhteensa koeajan aikana, jos työ ei vastaa hänen odotuksiaan. Työnantajalle ei tarvitse esittää perusteita koeajan puitteissa tehdylle purulle. Työnantajaa

Työntekijä voi purkaa työsuhteensa koeajan aikana, jos työ ei vastaa hänen odotuksiaan.

sitovat huomattavasti tiukemmat velvoitteet. Työhön sopivuus tulisi ensinnäkin kartoittaa huolella jo työnhakuvaiheessa. Edelleen työnantaja ei lain mukaan saa purkaa työsuhdetta

syRJivillä tai muuten koeajan tarkoitukseen nähden epäasiallisilla perusteilla. Työnantajan purkupäätöksen on siis aina liityttävä työntekijän toimintaan tai käyttäytymiseen tai hänen työsuoritukseensa.

Mitä epäasialliset perusteet voisivat olla?

Esimerkiksi sairauspoissaolot, perhevapaalle jääminen tai luottamusmieheksi valinta ei voi olla syy työsuhteen koeaikapurulle. Myöskään työnantajan taloudelliset-tuotannolliset tilanteen muutos ei ole laillinen peruste purkaa työsuhdetta koeajalla.

Millaisia oikeuksia työntekijällä on, jos työsuhde on päätetty koeaikana laittomien perusteiden?

Jos työntekijän epäilykset purkamisen syrjivyydestä tai epäasiallisuudesta ovat uskottavia, työnantajan täytyy osoittaa, miten purkamisen syy liittyy koeajan tarkoitukseen eli työntekijän toimintaan, käyttäytymiseen tai työsuorituksen tason toteamiseen. Virheellisin perustein tehdyn koeaikapurun voi siis kyseenalaistaa ja riitauttaa, mutta tuomioistuimessa pitää kuitenkin pystyä osoittamaan ja näyttämään syrjivä tai epäasiallinen peruste purkamiselle. ▲

Tieteen tiedotus ry:n Rohkeat avaukset -rahoitus

Etsitkö uutta tapaa tiedeviestiä? Haluatko kokeilla jotakin uutta? Olisiko sinulla idea, miten uudistaa tiedeviestintää? Nyt saa revitellä!

Tieteen tiedotus ry julistaa haettavaksi Rohkeat avaukset -rahoitusta hankkeille, jotka ennakkoluulottomasti viestivät tieteestä kaikelle kansalle. Rahoitusta myönnetään kokeilutoimintaan ja taitotietoa kasvattaviin tutustumismatkoihin. Pääsääntönä on hakea rahoitusta hankkeille, jotka uudistavat tiedeviestintää. Apurahojen suuruus on 10 000 - 20 000 euroa.

Kirjahankkeet ja tieteellinen tutkimus eivät kuulu apurahoitukseen piiriin.

Haku on yksivaiheinen. Hakijana voi olla yksityinen henkilö, työryhmä tai rekisteröity yhteisö. Rahoitus osoitetaan rekisteröidylle taustayhteisölle (Y-tunnus). Toimita aieselitys yhtenä pdf-tiedostona sähköpostitse **28.2.2023 mennessä** osoitteeseen tieteentiedotus@gmail.com.

Lisätietoja ja hakuohjeet: www.tieteentiedotus.fi

Vihapuhetta vastaan

Vuoden tieteentekijä Tuija Saresma on laittanut itsensä likoon monta kertaa vihapuheen tutkimisen vuoksi. Usein hämmäntävin seurauksin.

TIINA HUOKUNA

PETTERI KIVIMÄKI

Hän on ollut tutkimuksen vapauden asialla, saanut merkittäviä tutkimustuloksia ja joutunut itse moneen kertaan huolellisesti organisoidun vihakampanjan kohteeksi.

Vuoden tieteentekijäksi valittu filosofian tohtori, yliopistonlehtori **Tuija Saresma** nostaa rohkeasti esiin vihapuheen vaikutuksia tutkijoihin, tieteeseen ja yhteiskuntaan.

Saresma on ylpeä koko Jyväskylän yliopistolle ja tutkijayhteisölle hänen kauttaan tulleesta tunnustuksesta. Hän pitää saamansa tunnustusta monella tapaa merkittävänä.

”Tutkijoihin kohdistuva vihapuhe on niin tätä päivää, että vihapuheen vuoksi moni tutkija valitsee vähemmän kuumia aiheita. Näin on tapahtunut jo vuosia”, hän sanoo.

Tieteentekijöiden puheenjohtaja **Maija S.**

Peltola korostaa, että on tärkeää löytää tutkijoita, joilla on rohkeutta ja halua tarttua poliittisesti arkoihin aiheisiin ja tuoda niitä julkiseen keskusteluun. Se auttaa hahmottamaan suurta kuvaa niin, että selkiytyy, mitä kaikkea vihapuhe voi merkitä tieteen tekemiselle ja yhteiskunnan demokraattisille rakenteille.

TUTKIJAN URAN LOOGINEN JATKUMO

Saresma on nykykulttuurin tutkimuksen dosentti Jyväskylän yliopistossa. Lisäksi hän on sukupuolentutkimuksen dosentti Helsingin yliopistossa ja kulttuurintutkimuksen, erityisesti sukupuolentutkimuksen dosentti Itä-Suomen yliopistossa.

”En aikanaan tietoisesti lähtenyt näiden asioiden pariin, vaikka polku näyttäytyy nyt loogisena. Olin kiinnostunut sukupuoleen ja

tasa-arvoon liittyvästä tutkimuksesta, ja se oli syy, miten asiat lähtivät jo noin 20 vuotta sitten pyörimään ikään kuin omalla painollaan.”

Hän on tehnyt muun muassa valtioneuvostolle kaksi tutkimusta, joista toisessa on tutkittu vihapuheen vaikutuksia yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Toisen tutkimuksen aiheena ovat vihapuheen tuottajien ja levittäjien toimintamuodot ja motiivit.

Saresma korostaa, että raportit eivät edusta tutkimuksen loppupistettä vaan ovat akateemisen tutkimuksen lähtökohtia. Tulossa on

myös vertaisarvioituja artikkeleita ja hienovaraisempaa käsitteellistä työskentelyä.

KRIITTISET TEEMAT KIRVOITTAVAT

Saresma kiinnittää huomiota siihen, että vihapuhe on ikävällä tavalla läsnä tutkimukseen liittyvässä journalismissa. Hän on myös omakohteisesti huomannut, että mediassa puhuminen aiheuttaa usein henkilöön kohdennettua maalittamista. Se on verkon välityksellä tehtävää joukkoistettua kiusaamista tai häirintää.

Maalitettu saattaa saada jopa tuhansia loukkaavia viestejä yhden haastattelun perusteel-

la. Esimerkiksi antifeminismiin, populismiin ja rasismiin liittyvät aiheet ovat usein kuumia keräämään kiihtyneitä kommentteja. Myös perinteisen perhemallin haastaminen johtaa usein maalittamiseen.

”Vihapostia tulee helposti, kun puhutaan muistakin elämisen järjestämisen muodoista kuin nainen, mies ja ydinperhe.”

Myös ruokaan liittyvät kysymykset voivat olla arkoja aiheita ja herättää kiukkuista tai vihamielistä palautetta. Kasvisruoka on keskustelun hampaissa.

”Ruokaan liittyy nykyään niin paljon tunteita, että sitä on vaikea käsitellä ilman, että joku pahastuu.”

Vakavasti otettava vihapuhe näyttäytyy myös journalistisessa työssä. Niin sanotuista aroista aiheista kirjoittavat toimittajat ovat saaneet osansa vihapostista. Journalisti-lehden 10/2022 mukaan anonyymit haastattelut ovat lisääntyneet lehdistössä, koska nimettömyydellä suojataan haastateltavia somemyrskyiltä.

KIVIÄ IKKUNAAN

Tutkijoihin kohdistunut viha ei ole mikään uusi ilmiö. Jo **Galileo Galilein** kerrotaan saaneen 1500–1600-luvun vaihteessa kiviä ikkunaansa tähtitieteeseen ja fysiikkaan liittyneiden löytöjen ansiosta.

Nykyisin viha voidaan tehokkaasti ja massiivisesti kohdistaa tiettyyn aiheeseen tai tiettyihin tutkijoihin. Kiusaajajoukko on Saresman mukaan pieni, mutta se toimii tehokkaasti. Erityyppisten kiusaajien ryhmät myös tekevät yhteistyötä. ▲

Urapolkuja

”Vihapostia tulee helposti, kun puhutaan muistakin elämisen järjestämisen muodoista kuin nainen, mies ja ydinperhe.”

Maalittaminen rangaistavaksi

VIHAPUHEESSA PYRITÄÄN vaarallisiin asioihin. Päämääränä on yhteiskunnallisen keskustelun ohjaaminen vihapuhetta ylläpitävien tahojen haluamaan suuntaan. Näin uhkaa luottamuksen ilmapiirin mureneminen ja lopulta demokratian kyseenalaistaminen.

”Yhdysvalloissa ollaan jo niin pitkällä, että koulussa ei saa opettaa esimerkiksi evoluutiota. On nähtävissä merkkejä siitä, että meilläkin pyritään rajoittamaan koulujen opetusta.”

Maalittamista ja sen kriminalisoimista koskevaa lainsäädäntöä on tulossa. Parhailleen ehdotus on lausuntokieroksella, ja esimerkiksi Akava on ajanut lakimuutosta ponnekkaasti. Asia jää seuraavan eduskunnan käsiteltäväksi.

Tuija Saresma on sitä mieltä, että maalittamisen, eli järjestelmällisen nettikiusaamisen, tekeminen tuomitavaksi on tärkeää. Ilmiö on hänen mukaansa selvästi leviämässä myös journalismiin, viranomaisiin, yliopistoon ja koululaitokseen. Tämä kyseenalaistaa sananvapautta ja demokraattista päätöksentekoa.

Inspiraatio

Käsityö

Nimikkoneule Turun yliopistolle

Oma Soihtu-neulemalli sai ilmeensä siipisoihdusta.

Turun yliopiston oman neulemallin on suunnitellut yliopiston alumni ja Neulottu Kalevala -kirjasta ja -malleista tunnetuksi tullut **Jenna Kostet**.

”Oli ihanaa päästä suunnittelemaan villapaita yliopistolle, jossa olen itsekin opiskellut kansatiedettä ja folkloristiikkaa. Siipisoihtu on keskeisin ja tunnistettavin osa yliopiston visuaalista ilmettä ja valikoitui siksi myös neulemallin lähtökohdaksi,” Kostet kertoo.

Soihdun liekit kuvastat tieteen paloa. Mallin suunnittelijan mielestä ne symboloivat myös yliopiston merkitystä tiedon valon jakajana ja ylläpitäjänä sekä intoa ja intohimoa kiinnostavia asioita kohtaan.

Helpohko unisex-malli sopii myös aloitteleville neulojille. Ohje on ilmainen, ja löytyy Turun yliopiston verkkosivuilta.

KUVA ANTTI TARPONEN / TURUN YLIOPISTON VIESTINTÄ

Käsityö

Käsityö tekee hyvää aivoille

Käsitöiden tekeminen kehittää luovuutta ja ongelmanratkaisukykyä. Kahdella kädellä tekeminen aktivoi molempia aivopuoliskoja, mikä parantaa aivopuoliskojen yhteistyötä, vakuuttaa aivotutkija ja Helsingin yliopiston kognitiotieteen professori **Minna**

Huottilainen. Käsityömateriaalit ja töiden kolmiulotteisuus stimuloivat aivoja.

Aivot tarvitsevat palautumiseensa monenlaista mielekästä tekemistä. Käsityöt voivat auttaa rentoutumaan ja purkamaan stressiä. Käsitöiden tekeminen auttaa myös keskittymään ja edistää uusien asioiden sisäistämistä. Esimerkiksi neulominen vieraskielistä televisio-ohjelmaa katsoessa voi tehostaa vieraan kielen oppimista. Tämä perustuu kielellisen järjestelmän ja oikean käden alueen läheiseen sijaintiin aivoissa. Käsityö voi myös opettaa meille armollisuutta. Oman keskeneräisyyden sietäminen on keskeistä älyllisen kehityksen kannalta.

LÄHDE: TEKSTIILIOPIETTAJIEN LIITTO

Kirja

Pohdintaa kulutuskulttuurista

Emeritusprofessori **Veli-Matti Värin** pääteos on Kasvatus ekokriisin aikakaudella (2018). Tuon teoksen aihepiirien ympärillä pyörivät tähän juhlakirjaan kootut Värin entisten oppilaiden esseeet. Kulutuskulttuurissa, jota hallitsevat tekniset ja taloudelliset arvot ja maailmankuva, kasvatus on tärkein tekijä ekologisen tietoisuuden herättämisessä. ”Psykokapitalismi” sitoo ihmisen halut, identiteetin ja ajattelun talouden palvelukseen. Ajattelu typistyy laskelmoimiseksi, miten saada tavaroita kyltymätöntä halua tyydyttämään. Kulutuskulttuurista syrjäytynyt menettää identiteetinsä toisten ja itsensä silmissä. Välineellisen rationalismin, teknologian ja kapitalismin noidankehästä johdattaa ulos eettinen ajattelu, joka huomioi ihmisen aidon minuuden ja potentiaalin. Kirjassa esi-

tellään fenomenologiaa, eksistentialismia, hermeneutiikkaa ja muita teknisen ajattelun rajat ylittäviä suuntauksia. Jotkut artikkelit hieman eksyvät aiheesta ja hajoittavat muuten ansiokasta kokonaisuutta.

Pekka Wahlstedt

Maailman tärkein tehtävä. Esseitä kasvatuksesta, vastuusta ja toivosta. Juhlakirja professori Veli-Matti Värille. Toim. T. Tervasmäki, O-J. Jokisaari, K. Jurvakainen, J. Kallio, J. Pulkki, P. Takkinen, A. Tammenoksa, J. Varpanen. Niin & näin -kirjat 2022. 340 s.

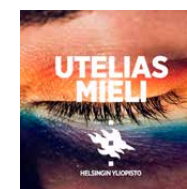
2 x unesta

Valvojat. Tutkimusmatka unettomuuden historiaan. Päivi Rantala. Avain 2022. 240 s.

Matka valvomisen kulttuurihistoriaan

Kirja tutustuttaa valvojiin: eri aikoina, erilaisissa kulttuureissa eläneisiin ihmisiin, jotka syystä tai toisesta valvovat öisin. Lähteinä ovat niin populaarikulttuurin tuotteet kuin tutkimukset ja perinneaineistot.

Anu-Katriina Pesonen, **Utelias mieli**

Mitä emme vielä tiedä unesta?

Uni auttaa meitä oppimaan uutta, mutta myös poisoppimaan vanhasta. Kehitys- ja kliinisen psykologian professori, unitutkija **Anu-Katriina Pesonen** tutkii, kuinka uni voi lievittää pelkoja. Utelias mieli on Helsingin yliopiston podcast, jossa tutkijat puhuvat siitä, mikä heistä on omalla tieteenalalla kiinnostavinta juuri nyt.

Maailmalta

Maailman parhaat yliopistot 2023:

1. Oxfordin yliopisto
2. Harvardin yliopisto
3. Cambridgen / Stanfordin yliopisto

LÄHDE: TIMES HIGHER EDUCATION

Kansainvälisten opiskelijoiden määrä kasvuun Suomessa

KANSAINVÄLISET

opiskelijahakemukset kasvoivat Suomessa, mutta riittääkö se, kysyy University World News. Kansainvälisten opiskelijoiden määrä kasvoi Suomessa merkittävästi viime vuonna. Vuonna 2022 myönnettyjen oleskelulupien määrä ylitti jopa aiemman ennätysvuoden 2016. Hallituksen tavoitteena on kolminkertaistaa ulkomaisten opiskelijoiden määrä vuoteen 2035 mennessä.

UNIVERSITY WORLD NEWS

KUVA ISTOCK

Yksivuotinen maisterin tutkinto ei saa kannatusta Tanskassa

YRITYSJOHTAJAT vastustavat Taskassa suunnitelmaa yhden vuoden pituisesta maisterin tutkinnosta.

Ammattiliitto Djøfin tutkimuksen mukaan 77 prosenttia liiton jäsenistä uskoo, että maisterin tutkinnon lyhentäminen kahdesta vuodesta yhteen heikentäisi tutkintojen laatua merkittävästi. Lyhennystä on kaavailtu yhteiskuntatieteiden ja liiketalouden tutkintoihin. Liiton selvitys liittyy Tanskan hallituksen esitykseen maisteriohjelmien uudistamisesta.

Liiton tekemän kyselyn mukaan 72 prosenttia työnantajista suosisi mieluummin työhönottotilanteessa kaksivuotisesta maisteriohjelmasta valmistuvaa kuin yksivuotisen koulutuksen käynytä. Tutkimus osoitti lisäksi, että kaksi kolmesta osallistujasta uskoo, että yhden vuoden maisterin tutkinnon suorittaneet ansaitsevat pienemmän palkan.

Djøfin jäsenistö koostuu henkilöistä, jotka ovat opiskelleet tai työskennelleet laki-, talous-, strategia-, johtamis-, politiikka-, liike-, viestintä- ja muilla aloilla Tanskassa. Jäsenyyteen kuuluu tanskalaisia yritysjohtajia julkiselta ja yksityiseltä sektorilta.

Djøfin mukaan hallituksen ehdotus puolittaa maisterin tutkinnon kesto vähentää myös työ- ja harjoittelukokemuksen hankkimisen mahdollisuuksia opiskelujen aikana.

UNIVERSITY WORLD NEWS

Toimitus
Otavamedia Oy
Firdonkatu 2 T 151,
00015 OTAVAMEDIA
yrityksille.otavamedia.fi

**instagram.com/
yliopistolaiset**

Professoriliiton hallitusohjelmatavoitteet 2023–2027

TIETO ei ole MIELIPIDEKYSYMYS

Tiede, taide ja sivistys ovat vapaan ja osallistuvan demokratian edellytys sekä hyvinvoinnin ja kansainvälisen kilpailukyvyn perusta. Ne ovat myös osa tiedon huoltovarmuutta ja yhteiskunnan resilienssiä.

Osaava ja sivistynyt yhteiskunta pysyy myös poikkeuksellisissa olosuhteissa toimintakykyisenä, koska se pystyy joustamaan ja löytämään uusia ajatusmalleja ja ratkaisuja.

I Suomelle tiedepolitiikka

- Luodaan Suomelle hallituskaudet ylittävä tiedepolitiikan visio
- Vahvistetaan parlamentaarisen valmistelun roolia tiedepolitiikassa
- Seurataan tiedepolitiikan toteutumista parlamentaarisesti

II Yliopistoille ja tutkimuslaitoksille kansainvälisesti kilpailukykyiset toimintaedellytykset

- Turvataan TKI-toiminnan rahoitus pitkäjänteisesti
- Nostetaan yliopistojen rahoituksen taso kilpailijamaiden tasolle ja siirretään painopistettä vapaaseen tutkimukseen
- Turvataan tutkijoiden tekijänoikeudet ja kannustetaan niiden hyödyntämiseen
- Taataan Suomen Akatemian, Strategisen tutkimuksen neuvoston ja Business Finlandin rahoituksen taso ja pitkäjänteisyys
- Laajennetaan TKI-verovähennysmallin muotoa

III Osallistuvampi ja toimivampi yliopistoyhteisö

- Vahvistetaan kollegiaalista päätöksentekoa
- Kollegio hyväksyy, hallitus valmistelee/esittää ja rehtoraatti toimeenpanee johtosäännön
- Kollegio hyväksyy yliopiston strategian, talousarvion sekä toiminta- ja taloussuunnitelman
- Yliopiston hallituksella on oltava kollegion ja rehtoraatilla hallituksen luottamus

PROFESSORILIITTO
PROFESSORSFÖRBUNDET
FINNISH UNION OF UNIVERSITY PROFESSORS

Lisätietoja www.professoriliitto.fi